

Stenografični zapisnik

osme seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 28. aprila 1893.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar Oton Detela. — Vladni zastopnik: c. kr. dvorni svétnik in voditelj deželne vlade baron Viktor Hein in c. kr. okrajni komisar vitez Viljem Laschan. — Vsi članovi razun: ekscelenca knezoškof dr. Jakob Missia, grof Leo Auersperg, Janez Mesar. — Zapisnikar: deželni tajnik Josip Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika VII. deželno-zborske seje dné 25. aprila 1893.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 40. Poročilo deželnega odbora o napravi zavoda za gluhome in slepe otroke na Kranjskem.
4. Priloga 41. Poročilo deželnega odbora o zgradbi nove bólnice v Ljubljani.
5. Priloga 43. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži načrt zakona o izločitvi delne proge deželne ceste Logatec-Idrinja od deželne meje pri Vrščevem do erarskega skladališča za les, stoječega za mostom čez Nikovo v Zgornji Idriji iz kategorij deželnih cest.
6. Priloga 44. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve v Kamniskem cestnem skladovnem okraji se nahajajoče novo napravljene ceste, ki se odcepi v Radomljah od okrajne ceste Kamnik-Radomlje-Dob in stika pri Preserji z okrajno cesto Kamnik-Domžale-Sv. Jakob, z na njej se nahajajočim novo zgrajenim mostom čez Bistrico, med okrajne ceste in gledé opustitve okrajne ceste, držeče iz Radomelj čez Homec na deželno cesto Kamnik-Trzin.
7. Priloga 45. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve v Loškem cestnem skladovnem okraji se nahajajoče, 1.9 km dolge občinske ceste, ki se začinja pri mostu blizu Kozarš ter drži čez to vas do Pudoba, kjer se stika z deželno cesto Lož-Planina, med okrajne ceste.
8. Priloga 46. Poročilo deželnega odbora gledé zgradbe kamnitega mostu čez vodo Reko pri Ostrožnem Brdu.
9. Ustno poročilo finančnega odseka gledé dovoljevanja pokojnin začasnim okrožnim zdravnikom (k prilogi 36.).
10. Ustno poročilo finančnega odseka gledé nakupa prirodoslovne zbirke župnika Robiča za deželni muzej (k prilogi 39.).
11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji:

Stenographischer Bericht

der achten Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 28. April 1893.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Detela. — Vertreter der k. k. Regierung: R. k. Hofrath und Leiter der Landesregierung Victor Baron Hein und k. k. Bezirkscommissär Wilhelm Ritter v. Laschan. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Leo Graf Auersperg, Johann Mesar. — Schriftführer: Landessecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der VII. Landtagsitzung vom 25. April 1893.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Bericht des Landesauschusses über die Errichtung einer krainischen Taubstimm- und Blindenanstalt.
4. Beilage 41. Bericht des Landesauschusses, betreffend den Bau des neuen Krankenhauses in Laibach.
5. Beilage 43. Bericht des Landesauschusses, mit welchem der Gesetzentwurf, betreffend die Auscheidung der zur Loitsch-Idrianer Landesstraße gehörigen Theilstrecke von der Landesgrenze bei Verščevo bis zum ärarischen Legstättengebäude hinter der Mikova-Brücke in Ober-Idria aus der Kategorie der Landesstraßen vorgelegt wird.
6. Beilage 44. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Einreihung der im Straßen-Concurrenzbezirke Stein vorkommenden, in Radomle von der Stein-Radomle-Mischer Bezirksstraße abzweigenden, bei Prejerje in die Stein-Domschale-St. Jakober Bezirksstraße einmündenden, neu hergestellten Straße sammt der im Zuge gelegenen neu erbauten Brücke über die Feistritz in die Kategorie der Bezirksstraßen und Auflassung der Bezirksstraße von Radomle über Homez bis zur Einmündung in die Stein-Terfeiner Landesstraße.
7. Beilage 45. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Einreihung der im Straßenconcurrentbezirke Laas vorkommenden, bei der Brücke nächst Kozarische beginnenden, 1.9 km langen Gemeindefstraße mit dem Zuge über die gleichnamige Ortschaft bis zu ihrer Einmündung bei Pudob in die Laas-Planinaer Landesstraße in die Kategorie der Bezirksstraßen.
8. Beilage 46. Bericht des Landesauschusses, betreffend den Bau einer steinernen Brücke über den Refafluß bei Ostrožnobrdo.
9. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses, betreffend die Bewilligung von Ruhegenüssen für die provisorischen Districtsärzte (zur Beilage 36.).
10. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Ankauf der naturhistorischen Sammlung des Pfarrers Robič für das Landesmuseum (zur Beilage 39.).
11. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition:

- a) kontrolorja deželne blagajnice za zvišanje aktivitetne doklade ali za osebno doklado;
 - b) občine Vipavske za dovolitev naklade na pivo po 1 gld. od hektolitra in po 1 kr. od butiljke;
 - c) ljubljanskih učiteljev III. plačilnega razreda za zboljšanje njihovega gmotnega stanja;
 - d) podobčine Vodice, okraja Vipavskega, za podporo za napravo občinske poti;
 - e) podpornega društva za slušatelje na c. kr. višji kmetijski šoli na Dunaji za podporo;
 - f) centralnega vodstva katoliškega šolskega društva za Avstrijsko na Dunaji za podporo;
 - g) meščanskih učiteljev Josipa Bezlaja in dr. Tomaža Romiha v Krškem za dovolitev stanarine;
 - h) Josipa Bezlaja, učitelja na meščanski šoli v Krškem, za podporo za izdajo šolske knjige «Merstveno oblikoslovje»;
 - i) o prošnji županstva v Mošnjah za podporo za šolsko zgradbo v Mošnjah in Lesah;
 - k) Ivanetiča Maksa, učitelja v Dobovcu, za dovolitev prve in druge starostne doklade;
 - l) asilnega društva Dunajskega vseučilišča za podporo;
 - m) juridičnega podpornega društva na c. kr. vseučilišči na Dunaji za podporo;
 - n) zveze slovenskih posojilnic v Celji za podporo za ustanovitev novih posojilnic;
 - o) ravnateljstva nižje gimnazije v Ljubljani za podporo ubogim dijakom;
 - p) Friderika Drenik za dovolitev pokojnine vdovi Franciški Drenik;
 - r) umirovljenega učitelja Matije Kračmana za zvišanje penzije;
 - s) občanov iz Belega Kamna, okraja Kočevskega, za podporo vsled vremenskih nezgod;
 - t) patrijotičnega društva gospej za Kranjsko v Ljubljani za podporo;
 - u) društva tiskarjev v Ljubljani za podporo povodom praznovanja petindvajsetletnice njegovega obstanka;
 - v) krajnega šolskega sveta v Božakovem za podporo za šolski vrt.
12. Priloga 42. Poročilo upravnega odseka o prošnji podobčine Vrhpolje za izločitev iz Vipavske občine in ustanovitev samostalne občine.
 13. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji podobčine Klenik za izločitev iz občine St. Peter in ustanovitev samostalne občine.
 14. Ustno poročilo upravnega odseka o letnem poročilu deželnega odbora, in sicer:
 - o § 6.: Občila;
 - o § 3.: Deželna kultura.

Seja se začne ob 10. uri 30 minut dopoldne.

- a) des Landescaffa=Controlors um Erhöhung der Activitätszulage oder Bewilligung einer Personalzulage;
 - b) der Gemeinde Wippach um Bewilligung einer Bieraufzlage von 1 fl. per hl und von 1 kr. per Bouteille;
 - c) der Laibacher Volksschullehrer der III. Gehaltskategorie um Aufbesserung ihrer materiellen Lage;
 - d) der Untergemeinde Vodice, Gemeinde Podtraj, um Subvention zur Herstellung eines Gemeindegeweges;
 - e) des Unterstützungsvereines für Hörer an der k. k. Hochschule für Bodencultur in Wien um Subvention;
 - f) der Centralleitung des katholischen Schulvereines für Oesterreich in Wien um Subvention;
 - g) der Bürgerchullehrer Josef Bezljaj und Dr. Thomas Romih in Gurtsfeld um Bewilligung von Quartiergeldern;
 - h) des Josef Bezljaj, Lehrers an der Bürgerchule in Gurtsfeld um Subvention für die Herausgabe des Schulbuches: Geometrische Formenlehre;
 - i) über die Petition des Gemeindeamtes in Mötschnach um Subvention für den Schulhausbau in Mötschnach und in Lesche;
 - k) des Ivanetič Max, Lehrers in Dobouz, um Bewilligung der I. und II. Dienstalterszulage;
 - l) des Asylvereines an der Wiener Universität um Subvention;
 - m) des juridischen Unterstützungsvereines an der k. k. Universität in Wien um Subvention;
 - n) des Verbandes der slovenischen Vorschufsvereine in Cilli um Subvention behufs Errichtung von neuen Vorschufsvereinen;
 - o) der Direction des Untergymnasiums in Laibach um Bewilligung einer Subvention für dürftige Schüler;
 - p) des Friedrich Drenik um Pensionsbewilligung für die Witwe Francisca Drenik;
 - r) des pensionierten Lehrers Mathias Kračman um Pensionserhöhung;
 - s) der Fuzassen von Weißenstein, Bezirk Gottschee, um Bewilligung einer Unterstützung in Folge von Elementarschäden;
 - t) des patriotischen Frauenvereines für Krain in Laibach um Subvention;
 - u) des Vereines der Buchdrucker in Laibach um eine Unterstützung anlässlich des 25jährigen Jubiläums seines Bestandes;
 - w) des Ortschulrathes in Božakovo um Bewilligung einer Subvention für die Herstellung des Schulgartens.
12. Beilage 42. Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Untergemeinde Oberfeld um Ausscheidung aus der Gemeinde Wippach und um Errichtung einer selbständigen Gemeinde.
 13. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Untergemeinde Klenik um Ausscheidung aus der Gemeinde St. Peter und Errichtung einer selbständigen Gemeinde.
 14. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über den Rechenschaftsbericht des Landesauschusses, und zwar über:
 - § 6: Communicationen;
 - § 3: Landesultur.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 30 Minuten vormittags.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo.

Prosim gospoda zapisnikarja, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika VII. deželno-zborske seje dné 25. aprila 1893.

1. Lesung des Protokoll's der VII. Landtags-Sitzung vom 25. April 1893.

Tajnik Pfeifer

(bere zapisnik VII. seje v slovenskem jeziku — liest das Protokoll der VII. Sitzung in slovenischer Sprache).

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidenten.

Deželni glavar:

Došle so mi sledeče peticije, katere imam čast izročiti visokemu deželnemu zboru, in sicer:

Županstvo v Dolenjem Logatci prosi podpore za izpeljavo sanitetnih odredob c. kr. političnih oblastev.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Županstvo na Planini pri Vipavi prosi podpore za napravo vodnjakov.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Županstvo v Črnem Vrhu prosi podpore za napravo občinske poti.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaji prosi podpore.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Županstvo v Veliki Dolini prosi, da se uvedejo olajšave pri legaliziranji listin do vrednosti 100 gld.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec ces. svetnik Murnik izroča prošnjo samostojnega ribarskega odseka c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani za podporo za napravo novega vodovoda v vališče v ribogojnem zavodu na Studenci.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec ekscelenca baron Schwegel izroča sledeče prošnje:

Das Rothweinflamm-Baucomité in Weldeß bittet um Subvention zum Ausbau des Weges durch die Rothweinflamm.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Občine Bohinjska, Blejska in Gorjanska prosijo za razdelitev cestnega okraja Radoljskega v dva okraja.

(Izroči se upravnemu odseku — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Šuklje izroča prošnjo meščanov in obrtnikov Krškega mesta, da se sklene peticija zarad podržavljenja južne železnice.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Dalje naznanjam, da je povabil gospod kustos Müllner častite gospode deželne poslance, da bi se udeležili predavanja o njegovem potovanju po laških muzejih. Naznanjam to s priporočilom, da bi se gospodje poslanci dogovorili o dnevu, kedaj bi se udeležili tega predavanja in meni to naznaniti blagovolili.

Prestopimo k 3. točki dnevnega reda, to je:

3. Priloga 40. Poročilo deželnega odbora o napravi zavoda za gluhoneme in slepe otroke na Kranjskem.

3. Beilage 40. Bericht des Landesauschusses über die Errichtung einer krainischen Taubstumm- und Blindenanstalt.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 41. Poročilo deželnega odbora o zgradbi nove bolnice v Ljubljani.

4. Beilage 41. Bericht des Landesauschusses, betreffend den Bau des neuen Krankenhauses in Laibach.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

5. Priloga 43. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži načrt zakona o izločitvi delne proge deželne ceste Logatec-Idrija od deželne meje pri Verščevem do erarskega skladišča za les, stoječega za mostom čez Nikovo v Zgornji Idriji, iz kategorij deželnih cest.

5. Beilage 43. Bericht des Landesauschusses, mit welchem der Gesetzentwurf, betreffend die Ausscheidung der zur Loitsch-Idriauer Landesstraße gehörigen Theilstrecke von der Landesgrenze bei Verščevo bis zum ärarischen Legstättengebäude hinter der Nikovabrücke in Ober-Idria aus der Kategorie der Landesstraßen, vorgelegt wird.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

6. Priloga 44. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve v Kamniškem cestnem skladovnem okraji se nahajajoče novo napravljene ceste, ki se odcepi v Radomljah od okrajne ceste Kamnik-Radomlje-Dob in stika pri Preserji z okrajno cesto Kamnik-Domžale-Sv. Jakob, z na njej se nahajajočim novo zgrajenim mostom čez Bistrico, med okrajne ceste, in gledé opustitve okrajne ceste, držee iz Radomelj čez Homec na deželno cesto Kamnik-Trzin.

6. Beilage 44. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Einreihung der im Straßen-Concurrenzbezirke Stein vorkommenden, in Radomle von der Stein-Radomle-Nicher Bezirksstraße abzweigenden, bei Preserje in die Stein-Domschale-St. Jakober Bezirksstraße einmündenden, neu hergestellten Straße sammt der in ihrem Zuge gelegenen, neu erbauten Brücke über die Feistritz in die Kategorie der Bezirksstraßen und Auflassung der Bezirksstraße von Radomle über Homez bis zur Einmündung in die Stein-Terzainer Landesstraße.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

7. Priloga 45. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve v Ložkem cestnem skladovnem okraji se nahajajoče, 1·9 km dolge občinske ceste, ki se začinja pri mostu blizo Kozarš ter drži čez to vas do Pudoba, kjer se stika z deželno cesto Lož-Planina, med okrajne ceste.

7. Beilage 45. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Einreihung der im Straßen-Concurrenzbezirke Laas vorkommenden, bei der Brücke nächst Kozarsche beginnenden, 1·9 km langen Gemeindestraße mit dem Zuge über die gleichnamige Ortschaft bis zu ihrer Einmündung bei Pudob in die Laas-Planinaer Landesstraße in die Kategorie der Bezirksstraßen.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

8. Priloga 46. Poročilo deželnega odbora gledé zgradbe kamnitega mostu čez vodo Reko pri Ostrožnem Brdu.

8. Beilage 46. Bericht des Landesauschusses, betreffend den Bau einer steinernen Brücke über den Refafluß bei Ostrožnobrdo

Deželni glavar:

Ker se je ta stvar že v upravnem odseku obravnavala in gre sedaj le še za to, da se dovoli denarna podpora, predlagam, da se priloga izroči finančnemu odseku.

Če ni ugovora? (Ni ugovora. — Wird kein Widerspruch erhoben.) Izroči se torej finančnemu odseku.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo sedaj k 9. točki dnevnega reda, to je:

9. Ustno poročilo finančnega odseka gledé dovoljevanja pokojnin začasnim okrožnim zdravnikom (k prilogi 36.).

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend die Bewilligung von Ruhegenüssen für die provisorischen Districtsärzte (zur Beilage 36).

Berichterstatter Excellenz Baron Schwegel:

Dem hohen Hause liegt der Bericht des Landesauschusses bezüglich der Btheiligung der Districtsärzte mit Ruhegenüssen vor.

Es hat sich nämlich die Nothwendigkeit herausgestellt, Vorkehrungen zu treffen für den Ersatz einzelner Districtsärzte, welche wegen vorgeschrittenen Alters oder aus anderen Rücksichten nicht mehr in der Lage sind, den an sie gestellten Anforderungen zu entsprechen, und der Landesauschuss beantragt dementsprechend, daß der hohe Landtag ihn ermächtige, für derartige Districtsärzte, welche durch vierzig Jahre oder noch länger im Dienste des Landes als Bezirkswundärzte gewirkt haben, Ruhegenüsse bis zum Betrage von 300 fl. unter der Voraussetzung bewilligen zu dürfen, daß die Hälfte dieser Genüsse von Seite der Sanitäts-districte getragen wird. Der Finanzausschuss, welcher diese Angelegenheit eingehend erörtert hat, konnte sich der Ueber-

zungung nicht verschließen, daß vom Standpunkte des bestehenden Gesetzes, durch welches den Districtsärzten Pensionen unter den für Landesbeamte bestehenden Normen bewilliget werden können, dieser Grundsatz gewissen Schwierigkeiten begegne bezüglich des Zugeständnisses von Pensionen in solchen Fällen, wo die Minimalzeit von zehn Jahren Landesdienstes nicht gegeben ist, und ebenso in jenen Fällen, wo eine bloß provisorische Dienstleistung vorliegt, weil nur die effective Anstellung als Voraussetzung für die Bethheiligung mit Ruhegenüssen angesehen werden muß. Andererseits konnte sich der Finanzausschuß der Erwägung nicht verschließen, daß es unbedingt nothwendig sei, dem Landesauschuß die Möglichkeit an die Hand zu geben, sei es aus humanitären, sei es aus anderen Rücksichten in einzelnen Fällen für den Ersatz unzulänglicher provisorischer Districtsärzte Vorjorge zu treffen.

In Anerkennung der Verdienste, welche sich diese Herren durch ihre lange Dienstzeit erworben haben, muß zwar von der Gewährung eines Gnadengehaltes, was nach der strengen Interpretation des Gesetzes allein platzgreifen könnte, Umgang genommen werden, der Finanzausschuß hat aber geglaubt, daß der hohe Landtag sich damit einverstanden erklären werde, daß eine Möglichkeit, Ruhegenüsse in besonders berücksichtigungswürdigen Fällen zu gewähren, dem Landesauschuß unbedingt an die Hand gegeben werden müsse. Diese Möglichkeit ist besonders wichtig für dringende Fälle, wo wegen Unzulänglichkeit, wegen vorgeschrittenen Alters, sei es aus anderen Gründen ein Ersatz unerlässlich nothwendig wird und von praktischer Bedeutung besonders in solchen Fällen, wo sich Competenten für gewisse Plätze melden könnten, die eine vorzügliche Qualifikation besitzen, aber auf die Erledigung eines Postens nicht länger warten können.

Aus diesen Gründen hat der Finanzausschuß geglaubt, daß dem Landesauschuß für dringende Fälle die Ermächtigung ertheilt werden sollte, Ruhegenüsse bis zum Betrage von 300 fl. jährlich derartigen provisorischen Districtsärzten, die durch vierzig Jahre früher als Bezirkswundärzte gedient haben, zu bewilligen, daß aber in allen übrigen Fällen, wo diese Nothwendigkeit und Dringlichkeit nicht vorliegt, von der Gepflogenheit nicht Umgang zu nehmen sei, daß die Angelegenheit fallweise von dem hohen Landtage selbst die Erledigung finde.

Aus diesen Gründen stellt der Finanzausschuß den Antrag:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

«Der Landesauschuß wird ermächtigt, jenen provisorischen Districtsärzten, welche eine vierzigjährige Dienstleistung als Bezirkswundärzte ausweisen können, in solchen Fällen, wo dringende Rücksichten maßgebend sind, Ruhegenüsse bis zum Betrage von 300 fl. jährlich unter der Voraussetzung zu bewilligen, daß die betreffenden Sanitätsdistricte zur Hälfte zu diesen Ruhegenüssen beisteuern — in anderen Fällen aber in dieser Beziehung entsprechende Anträge zu stellen.»

Ich habe nur noch beizufügen, daß durch diesen Antrag ausgeschlossen bleibt der Charakter einer Pension und infolge dessen auch andere, als die mit Ruhegenüssen be-theiligten Personen keinerlei Anspruch auf einen derartigen Bezug von Seite des Landes erheben können. Aus diesem

Grunde und unter diesen Voraussetzungen erlaube ich mir den Antrag des Finanzausschusses der Annahme des hohen Hauses zu empfehlen.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

10. Ustno poročilo finančnega odseka glede nakupa prirodoslovne zbirke župnika Robića za deželni muzej (k prilogi 39.).

10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Ankauf der naturhistorischen Sammlung des Pfarrers Robić für das Landesmuseum (zur Beilage 39.).

Berichterstatter Excellenz Baron Schwegel:

Diese Angelegenheit beschäftigte den hohen Landtag schon in einer der vorgegangenen Sessionen, und wurde bei dieser Gelegenheit der Beschluß gefaßt, die Sammlungen des Herrn Pfarrers Robić, welche durch ihre Mannigfaltigkeit sich auszeichnen und für das Land von hohem Werte sind, um den Preis von 1500 fl. unter der Voraussetzung zu erwerben, daß Sachverständige noch früher aufgefordert werden, die Sammlungen zu prüfen und über deren Wert ihr Gutachten abzugeben.

Der Landesauschuß hat dem Beschlusse des hohen Landtages Rechnung getragen und zuerst zwei Sachverständige mit der Prüfung der Sammlungen betraut. Die beiden Sachverständigen stimmten in der Beurtheilung der Sammlung bezüglich des Wertes im allgemeinen überein, differierten aber bezüglich des einen Umstandes, ob es nothwendig oder angezeigt sei, die ganze Sammlung für das Land zu erwerben, wobei der eine der beiden Sachverständigen seiner Meinung dahin Ausdruck verlieh, daß es nicht angezeigt wäre, auch die Sammlung von solchen Objecten, von denen das Land bereits reiche Collectionen besitzt, die sich im Museum befinden, an sich zu bringen, während der andere Sachverständige der entgegengesetzten Anschauung war, daß die ganze Sammlung in ihrem vollen Umfange zu erwerben sei. Die Differenz, welche aus diesen beiden Anschauungen hervortrat, geht dahin, daß der eine der beiden Sachverständigen, wie die Herren aus dem vorliegenden Berichte des Landesauschusses entnehmen können, sich für die Erwerbungen von Objecten bloß im Werte von 800 fl. aussprach, der andere Sachverständige aber der Anschauung beitrug, daß der Betrag von 1500 fl. für die Erwerbung aller Sammlungen ein entsprechender sei. Unter diesen Verhältnissen hat der Landesauschuß die Wohlmeinung eines dritten Sachverständigen eingeholt, welcher dem zweitgedachten Gutachten sich anschloß und die Ansicht vertritt, daß die Sammlung im Interesse des Landes und in Anerkennung der Verdienste des Herrn Pfarrers Robić bei Anlegung derselben unbedingt in ihrem vollen Umfange erworben werden soll.

Der Finanzausschuß hat infolge dieser Gutachten in Berücksichtigung des Antrages, welchen der Landesausschuß in dem vorliegenden Berichte gestellt hat, sich für die definitive Erwerbung der ganzen Sammlung um den Betrag von 1500 fl. ausgesprochen. jene Modalitäten aber, welche eine ratenweise Zahlung im Auge hatten, erschienen dem Finanzausschuße nicht geeignet, in diesem Falle Berücksichtigung zu finden, vielmehr ist der Finanzausschuß der Meinung, daß, nachdem der hohe Landtag schon einmal für die Erwerbung der Sammlung sich ausgesprochen hat, es nicht nothwendig sei, bei dem relativ unbedeutenden Betrage auf Ratenzahlungen einzugehen. Um weiter die Unzulänglichkeit der Berechnung nicht anführen zu sollen, glaubte der Finanzausschuß empfehlen zu können, den schon früher gefaßten Beschluß, diese Sammlung um den Betrag von 1500 fl., nachdem die Sachverständigen sich dafür ausgesprochen haben, ohneweiters durch einen neuen Beschluß zu sanctionieren, und stellt in diesem Sinne den Antrag:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

«Der Ankauf der naturhistorischen Sammlungen des Pfarrers Robič in ihrem ganzen Umfange um den Betrag von 1500 fl., zahlbar aus dem Landesfonde, wird genehmigt und der Landesausschuß mit der Durchführung dieses Beschlusses beauftragt.»

Ich empfehle diesen Antrag des Finanzausschusses zur Annahme des hohen Landtages.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Dalnja točka je:

11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji:

11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition:

a) kontrolorja deželne blagajnice za zvišanje aktivitetne doklade ali za osebno doklado;

a) des Landescaffa-Controlors um Erhöhung der Activitätszulage oder Bewilligung einer Personalzulage.

Poslanec ces. svétnik Murnik:

Nasvetujem, da se ta točka reši v tajni seji koncem javnega zborovanja.

Deželni glavar:

Gospod poslanec ces. svétnik Murnik predlaga, da se ta točka reši v tajni seji.

Ako visoki deželni zbor temu nasvetu pritrjuje, se bo stvar obravnavala v tajni seji koncem javne seje.

Preidemo k daljni točki, to je:

b) občine Vipavske za dovolitev naklade na pivo po 1 gld. od hektolitra in po 1 kr. od butiljke;

b) der Gemeinde Wippach um Bewilligung einer Bierauflage von 1 fl. per hl und von 1 fr. per Bouteille.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Županstvo občine Vipavske se je obrnilo do visokega deželnega zbora s prošnjo, naj bi se dovolilo, da bi se za leto 1893. v občini Vipava in Vrhpolje pobirala naklada na pivo, in sicer od hektolitra točenega piva po 1 gld. in od butiljke po 1 kr. Svojo prošnjo utemeljujejo s tem, da so občinske potrebe jako velike in da ne morejo priklade na direktne davke zvišati in da bi bilo najbolje, ker se v Vipavi precej vina iztoči, ako bi se nastanovila naklada na pivo. Sklenili so to, razglasili sklep in pritožeb ni bilo nobene, ali ker z ozirom na zakon z dné 11. maja 1888, dež. zak. št. 14, take reči spadajo v področje deželnega odbora, nasvetuje finančni odsek:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja občinskega zastopa v Vipavi za dovoljenje naklade na pivo se izročá deželnemu odboru v rešitev»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

• Prestopimo k daljni točki dnevnega reda, to je:

c) Ljubljanskih učiteljev III. plačilnega razreda za zboljšanje njihovega gmotnega stanja;

c) der Laibacher Volksschullehrer der III. Gehaltskategorie um Aufbesserung ihrer materiellen Lage.

Poročevalec Klun:

Visoki zbor! Stalni odbor deželne učiteljske konference v Ljubljani je bil lani izročil visokemu deželnemu zboru prošnjo za premembo deželnega šolskega zakona z dné 29. novembra 1890, in sicer v dvojnem oziru, da bi se namreč premenila §§ 2. in 3. tega zakona. Ko se je ta prošnja obravnavala, predlagal je gospod poslanec Hribar pri dotični razpravi resolucijo, katera se glasi (bere — ließt):

«Deželni odbor se pozivlje, naj izposluje pri c. kr. deželnem šolskem svétu revizijo razvrstitve učiteljskih plač v tem zmyslu, da se bode pri prenarajenej uredbi bolje ozir jemalo na deželno glavno mesto Ljubljano.»

Ta resolucija je bila od visokega deželnega zbora sprejeta, in deželni odbor jo je naznanil slavnemu e. kr. deželnemu šolskemu svétu, kateri jo je pretresal, pa deželnemu odboru z dopisom z dné 19. aprila 1893, št. 711, odgovoril, da tej resoluciji ne more ustrezati. Naj mi bode dovoljeno, prečitati razloge, s katerimi utemeljuje deželni šolski svét ta svoj odgovor. Najprej našteva, koliko je učiteljev v posameznih plačilnih razredih, potem pa pravi (bere — liest):

«Speziell im Schulbezirke Laibach ist die Zahl der Lehrstellen in Folge Creirung einer zweiten definitiven Religionslehrerstelle und von je einer neuen Lehrstelle an den drei Knabenvolkschulen von 33 auf 37 gestiegen, und sind 11 Stellen in die erste, 9 Stellen in die zweite, 15 Stellen in die dritte und 2 Stellen in die vierte Gehaltsklasse eingetheilt.

Wird die auf die Stadt Laibach entfallende Zahl der in die erste und zweite Gehaltsklasse eingereichten Stellen mit jener der Lehrstellen der gleichen Classen in den 11 anderen Schulbezirken verglichen, so ergibt sich, daß von 28 Lehrstellen in der ersten Classe 11 und von 56 Stellen in der zweiten Classe 9 auf Laibach entfallen, daß an den 31 vierclassigen Volksschulen in den auswärtigen Schulbezirken nur 17 Oberlehrerstellen in die erste Classe eingereicht werden konnten und daher 14 Oberlehrerstellen solcher Schulen in die zweite Gehaltsklasse eingereicht werden mußten.

Aus diesen 14 Oberlehrerstellen sind 19 Oberlehrerstellen an dreiclassigen Volksschulen, eine Oberlehrerstelle an einer zweiclassigen Volksschule (Kronau) und die zweiten Lehrstellen der vierclassigen Volksschulen in Adelsberg, Dornegg, Gottschee, Reifnitz, Gurkfeld, Krainburg, Neumarkt, Bischoflack, Oberlaibach, Radmannsdorf, Seisenberg, Wöttling und Tschernembl in die zweite Classe.

Sollte eine Revision in der in der Resolution zum Ausdruck gebrachten Richtung, d. i. zu Gunsten der Landeshauptstadt etwa in der Weise bewirkt werden, daß die in die dritte Gehaltsklasse eingetheilten 9 Lehrerstellen an den Laibacher Knabenvolkschulen in die zweite Classe veretzt werden, so könnte dieses nur auf Kosten von 9 vierclassigen Volksschulen am Lande geschehen, indem die zweiten Lehrstellen der betreffenden Schulen in die dritte Classe herabgesetzt werden würden.

Die obewähnten vierclassigen Volksschulen sind durchwegs an den Sihen der Behörden in den Landstädten oder größeren Markttorten, diese vierclassigen Volksschulen haben für die dortigen Bewohner, Bürger, Beamten, Handelsleute u. dergl. gerade eine so große Bedeutung, als die Laibacher Volksschulen, die Theuerung in solchen Orten ist oft noch größer als in Laibach; die zweiten Lehrer an solchen Schulen sind zunächst auf den bloßen Gehalt gewiesen, haben keine freie Wohnung und stehen materiell viel ungünstiger, als die Laibacher Lehrer, welche durchwegs Quartiergelder beziehen und denen, wenn sie Familienväter sind und Kinder für Mittelschulen haben, die Erhaltung derselben im Hause unzweifelhaft weniger Auslagen verursacht, als jenen Lehrern vom Lande, welche für die Kinder in Laibach Wohnung und Kost zahlen müssen.

Mit Rücksicht darauf und den Umstand, daß bei der Classificierung die Verhältnisse der Lehrer in Laibach nach Thunlichkeit dadurch berücksichtigt wurden, daß mehr als

ein Drittheil der Gesamtzahl der Lehrstellen im Lande in die erste und ein Sechstel derselben in die zweite Gehaltsklasse eingereicht sind, erachtet der Landes Schulrath, daß im Rahmen der gegenwärtigen gesetzlichen Bestimmung bezüglich des Procentes der Zahl der Lehrstellen eine Revision der Classificierung unthunlich sei und eine allerdings wünschenswerth günstigere materielle Lage der Lehrer in Laibach sowie der Lehrer überhaupt nur dann erreicht werden könnte, wenn die Bestimmungen im § 3 des Gesetzes vom 29. November 1890, L. G. Bl. Nr. 23, im Gesetzgebungswege eine Aenderung bezüglich der Classenprocente erfahren würden.»

Učitelji ljubljanski tretje plačilne vrste so pa vendar tudi letos izročili prošnjo za povišanje svojih plač, namreč za uvrščenje v drugo plačilno vrsto.

Kakor se iz ravno prečitanega dopisa in iz razsodbe slavnega deželnega šolskega svéta razvidi, toliko časa ni mogoče uvrstiti teh učiteljev v drugi plačilni razred, dokler se ne spremeni postava z dné 29. novembra 1890. Ali ker je ta postava šele komaj sklenjena, vendar ne gré, da bi jo že preminjali, vsaj toliko časa ne, dokler ne poteče v njej določena doba 10 let za revizijo službenih vrst. Zato je finančni odsek sodil, da ne moremo uslišati prošnje učiteljev ljubljanskih tretje plačilne vrste za njih uvrščenje v drugi plačilni razred. Ali mestni šolski svét, kateremu je bila prošnja teh učiteljev najprej izročena, da bi jo priporočilno predložil deželnemu šolskemu svétu, sklical je bil posebno sejo, v kateri se je razgovarjalo o prošnji ljubljanskih učiteljev tretje plačilne vrste in v kateri sta oba gospoda šolska nadzornika, namreč nadzornik za slovenske mestne ljudske šole, gospod profesor Levec, in nadzornik za nemške mestne ljudske šole, gospod profesor Wallner, poudarjala opravičenost te prošnje. Oba gospoda šolska nadzornika sta jo priporočala mestnemu šolskemu svétu, ki je potem res tudi soglasno sklenil, da naj se ta prošnja priporočilno izroči deželnemu šolskemu svétu. Deželni šolski svét je to prošnjo pretresal in jo vrnil deželnemu odboru s tem, da naj deželni odbor izreče svoje mnenje. V prošnji pa učitelji že sami prosijo, da, ako bi se jim ne moglo zvišati plač s tem, da bi se uvrstili v drugo plačilno vrsto, naj bi se jim vsaj dovolila nekaka osebna doklada, kakor jo trije izmed njih že imajo in kar ni v nasprotstvu s postavo z dné 29. novembra 1890.

Enako prošnjo so poslali ti učitelji našemu deželnemu zboru; ta prošnja se prav tako glasi, kakor prošnja do deželnega šolskega svéta, v kateri zlasti poudarjajo, da nimajo v nobenem glavnem mestu avstrijskem učitelji tako slabih plač, kakor v Ljubljani, kjer je samo na deških šolah izmed 22 učiteljskih mest 9 služeb v tretjem plačilnem razredu s 500 gld. letne plače.

Potem poudarjajo, da so razen dveh vsi oženjeni, da imajo velike družine ter morajo vsled tega polovico letne plače žrtvovati za stanovanje; troški za živež, obleko in odgojo pa presegajo ostalo plačo, kar jih sili, da si pri živeži morajo pritrgovati v vidno škodo telesnega zdravja, ker se pri obleki zaradi reprezentance, katero ima mestni učitelj, štediti ne dá.

Potem pravijo (bere — liešt):

«Slavni mestni zastop ljubljanski je že 1883. leta spoznal, da se s 500 gld. letne plače ne more v mestu stanu primerno živeti, tedaj v onem času, ko je imelo mestno učiteljstvo vendar še nekaj postranskih zaslužkov, kateri so pa z ustanovitvijo privatne nemške šole (Schule des deutschen Schulvereines) popolnoma odpadli, ker pošiljajo v to šolo najimovitejši stariši svoje otroke; koliko manj mogoče je to sedaj, ki nima ljubljansko učiteljstvo nič postranskih zaslužkov, in ko je življenje v glavnem mestu vedno dražje; tudi visoki deželni zbor priznal je bēdo mestnih učiteljev ljubljanskih, ter sprejel l. 1892. resolucijo» — katero sem že poprej prečital — (bere — liešt): «Z ozirom na te uzroke prosijo, visoki deželni odbor naj blagoizvoli ponižno prošnjo ljubljanskih učiteljev tretjega plačilnega razreda ugodno rešiti.»

Finančni odsek je pretresal prošnjo teh učiteljev in pritrtil mestnemu šolskemu svētu ljubljanskemu v tem, da je vsestransko opravičena, vendar pa je sodil, da se prošnja ne more rešiti popolnoma tako, kakor žele ljubljanski učitelji tretje plačilne vrste. Če bi se njihovi prošnji popolnoma ugodilo, dobili bi 100 gld. več plače in 20 gld. več stanarine, kajti za učitelje prvega in drugega plačilnega razreda znaša v Ljubljani stanarina po 100 gld., za tretjo plačilno vrsto pa 80 gld. Poudarjalo se je pa v finančnem odseku, da mora vendar toliko časa, dokler se ljubljanski učitelji tretje plačilne vrste ne uvrstijo v drugo vrsto, ostati neka razlika med drugim in tretjim plačilnim razredom, in zato je finančni odsek sicer pritrtil in proroka visokemu deželnemu zboru, da naj se omenjenim učiteljem dovolijo osebne doklade letnih 100 gld., da naj pa njih stanarine ostanejo v proračunu z 80 gld., kakor veleva postava.

Predlog, katerega priporoča finančni odsek visokemu deželnemu zboru, se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Učiteljem tretjega plačilnega razreda na prvi in drugi mestni deški ljudski šoli, kakor tudi na nemški mestni deški šoli v Ljubljani in šoli na ljubljanskem barji dovoljuje se pričēnsi s 1. aprilom t. l. k letni plači 500 gld. iz normalno-šolskega zaklada še osebna doklada letnih 100 gld.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolē obsedeti.

(Obvelja — Angenommen.)

Daljna točka je:

- d) podobčine Vodice, okraja Vipavskega, za podporo za napravo občinske poti;
- d) der Untergemeinde Vodice, Gemeinde Podkraj, um Subvention zur Herstellung eines Gemeindegewegs.

Poročevalec dr. Papež:

Visoka zbornica! Podobčina Vodice v občini Podkraj, to je v sodnem okraju Vipavskem, je s svojimi sodrugi vložila neko prošnjo za podporo za napravo nove poti. Šturja, Planina, Ustja in Budanje so te sodružne občine. Ta pot bi bila občinska pot in dolga 3 km in 552 m. Načrti leže tukaj v splošni upogled pred menoj na odru (poslanec dr. Tavčar — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Na kakšnem odru?»), ravnotako proračun. Stala bi ta pot 9200 gld. Ta pot bi bila sploh prva pot za to občino, oziroma za one občine, ki hočejo biti v zvezi z Vodiciami, in torej so te razmere čudne v sedanjem času, kajti promet je dosedaj z drugim svetom nemogoč in vsled tega ne trpi samo kmetijstvo in domača obrt, marveč v slabem stanu so vse druge razmere, n. pr. zdravstvene in šolske razmere in občinska uprava i. t. d. Ta prošnja prav za prav ni prošnja za podporo za občinsko pot, marveč prošnja za vzprejem v človeške razmere, za pomoč in odrešenje iz neznosnih gospodarskih in socialnih razmer.

Vsled tega je finančni odsek priznal, da je to gotovo uvaževanja in podpore vredno in sklenil priporočati visokemu deželnemu zboru nastopno:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«1.) Podobčini Vodice, županije Podkraj, in sodružnikom se dovoli iz deželnega zaklada prispevek 500 gld. za novo občinsko pot nad Vodiciami in Colom s pogojem, da se preje dokaže, da je zagotovljeno pokritje tudi gledē ostale svote na 9200 gld. proračunene potrebščine in da se sme dovoljeni znesek šele tedaj izplačati, kadar se prične zgradba poti.

2.) Deželnemu odboru se naroča, da izprosi potom visoke deželne vlade izdatno državno podporo za zgradbo te poti.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolē ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

- e) podpornega društva za slušatelje na c. kr. višji kmetijski šoli na Dunaji za podporo;
- e) des Unterstützungvereines für Hörer an der k. k. Hochschule für Bodencultur in Wien um Subvention.

Poročevalec ces. svētnik Murnik:

Visoki zbor! Podporno društvo na c. kr. visoki kmetijski šoli se je obrnilo do visokega deželnega zbora, da bi mu blagovolil dovoliti za uboge dijake tudi za letošnje leto nekoliko podpore. Doslej je visoki deželni zbor temu društvu dovoljeval na leto po 30 gld. podpore in ker se to društvo ozira na dijake iz vse Avstrije,

torej tudi na naše dijake in ker je v istini podpore tudi potrebno, zaradi tega je finančni odsek mnenja, da bi se ta prošnja tudi letos uslišala, in z ozirom na to nasvetuje:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Podpornemu društvu na c. kr. visoki šoli za kmetijstvo dovoljuje se za 1893. l. 30 gld. podpore iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nič se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

f) centralnega vodstva katoliškega šolskega društva za Avstrijsko na Dunaji za podporo;

f) der Centralleitung des katholischen Schulvereines für Oesterreich in Wien um Subvention.

Poročevalec Višnikar:

Visoki zbor! Centralno vodstvo katoliškega šolskega društva za Avstrijo na Dunaji prosi podpore za vzdrževanje društvenih šol in zlasti za razširjevanje katoliškega učiteljsišča v Währingu. Visoki zbor je obravnaval čisto enako prošnjo že v poslednji seji dne 25. aprila t. l., katera prošnja se je odklonila. Pričujoča prošnja je čisto enaka, le nekoliko drugače stilizirana.

Finančni odsek je sklenil gledé na uzroke, katere sem že zadnjič navedel, da se tudi ta prošnja odkloni, in čast imam torej predlagati:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja centralnega vodstva katoliškega društva za Avstrijsko na Dunaji za podporo se z ozirom na deželno zborni sklep o prošnji deželnega zbora št. LI z dne 25. aprila t. l. odkloni.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nič se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

g) meščanskih učiteljev Josipa Bezlaja in dr. Tomaža Romiha v Krškem za dovolitev stanarine;

g) der Bürgerlehrer Josef Bezlay und Dr. Thomas Romih in Gurkfeld um Bewilligung von Quartiergeldern.

Poročevalec Klun:

Visoki zbor! Meščanska učitelja Josip Bezlay in dr. Tomaž Romih v Krškem prosita za dovolitev stanarine in utemeljujeta svojo prošnjo takole (bere liešt):

«1.) Priznava taista postava § 5., alin. 2., stanarino ljubljanskim meščanskim učiteljem, in sicer 15 % njih tistočasne letne plače.

2.) Imajo z ozirom na to, da učitelj v Krškem ne dobi primerne stanovanja spod 150 gld.; nadučitelji četverorazrednic in tudi tisti nadučitelji na trirazrednicah, ki uživajo naturalno stanovanje, pri sedanji razvrstitvi plač boljše dohodke, kakor meščanski učitelji v Krškem.

3.) Dajejo tudi posamezne občine na Kranjskem ljudskim učiteljem pogostoma prosta stanovanja ali pa denarne podpore, in sicer v 81 slučajih (izvzemši šolske voditelje) prosto stanovanje, v desetih slučajih pa denarne podpore.»

V prošnji svoji naštevata vse te kraje, kjer imajo učitelji od občin prosta stanovanja ali pa denarne podpore, potem pa sklepata, da je gotovo tolikanj bolj opravičeno, da jima okraj Krški dovoli stanarino, ako jo dovoljujejo celó posamezne občine svojim učiteljem, zato prosita (bere — liešt):

«S prepričanjem, da bi jednaka podpora dvema učiteljema tukajšnje meščanske šole neznatno obtežila ves krški okraj, podpisanca še enkrat priporočata svojo prošnjo veleslavnemu deželnemu zboru v ugodno rešitev.»

Ako to prošnjo primerjamo s postavnimi določbami šolskega zakona, vidimo, da postavno ta dva učitelja nimata nobene pravice do stanarine in da jima deželni zastop tudi ne more nobene dovoliti, ker se meščanski učitelji ne plačujejo iz normalno-šolskega zaklada, ampak od dotičnih okrajev samih. Ako bi jima torej hoteli dovoliti stanarino, morali bi to storiti iz kakega drugega zaklada, katerega pa po svojem proračunu nimamo na razpolaganje; zato je finančni odsek sodil, da nikakor ne moremo ugodno rešiti te prošnje, kajti deželni zbor okrajnim zastopom ne more ukazovati ali nalagati, da naj oni dovoljujejo svojim učiteljem stanarine, do katerih postavno nimajo nobene pravice. Ako hoče Krški okraj sam dovoliti take stanarine, deželni zastop temu ne more ugovarjati, ali sile mu pa tudi ne more delati.

Ob enem je pa finančni odsek preudarjal važnost meščanskih šol, katere so pri nas že zelo zanemarjene, ker razun v Krškem okraju nimamo nobene meščanske šole. Pride pa morebiti čas, da se bode važnost meščanskih šol začela bolj uvaževati, zlasti za tiste kraje, kjer je več obrtnije in trgovine, in da bode treba ustanavljati meščanske šole, ako jih bodo ljudje zahtevali. Ali v finančnem odseku se je tudi poudarjalo, da razmere v krajih, kjer bi morebiti kazalo ustanoviti meščanske šole, niso povsodi enake, da bode torej treba ozirati se na posebne razmere teh krajev; po njegovih misli bi bilo morebiti najbolj umestno, ustanavljati dotične meščanske šole ne po enem kopitu, ne po eni splošni postavni določbi, ampak različno po razmerah in potrebah posameznih okrajev. Zato je finančni odsek sodil, da bi bilo dobro, priporočati deželnemu odboru, naj to vprašanje nekoliko preiskuje in preudarja in da naj, ako to za potrebno spozna, morebiti

v prihodnjem zasedanji ali prilično visokemu zboru poroča, ali bi ne bilo prav, ustanavljati meščanske šole s potrebnimi zakoni, oziroma v tem zmislu spremeniti obstoječi deželni šolski zakon.

Finančni odsek je sklenil predlagati:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnji meščanskih učiteljev Josipa Bezlaja in dr. Tomaža Romiha v Krškem za stanarino se ne ustreza.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Šuklje ima besedo.

Poslanec Šuklje:

Častita gospôda! Ne ugovarjam nasvetu finančnega odseka. Rešitev, katero priporoča častiti gospod poročevalec, je formalno popolnoma korektna in po današnjem pravnem stanji, po današnjem stanji našega šolskega zakonodajstva edino mogoča. Meščanske šole pripadajo enkrat, kar se tiče pokritja stroškov, ne deželi, ne normalno-šolskemu zakladu, temveč dotičnemu šolskemu okraju. Če se ne motim — § 33. deželnega šolskega zakona z dné 29. aprila l. 1873. izrečno veva, da zadevajo troški meščanskih šol dotični šolski okraj in tudi v tistem zakonu z leta 1890., s katerim smo uredili plače naših ljudskih učiteljev, nahajamo določilo, ki izrečno veva, da je za stanarine učiteljev meščanskih šol skrbeti šolskim okrajem. Iz tega je popolnoma jasno, da za take stanarine, ki bi se dovolile iz deželnega zaklada ali iz deželnih dohodkov, absolutno mesta ni. Siliti pa okraja tudi ne moremo, in vsled tega so prosilci v jako neprijetnem položaji. Z ene strani se mora priznavati, da je njih prošnja v meritornem oziru popolnoma opravičena in utemeljena. Zlasti za graduiranega moža, za doktorja filozofije, kar je eden izmed prosilcev, je plača 800 glđ. veliko prenizka. Iz druge strani se jima pa vender dandanes pomagati ne more, kajti ko bi oba učitelja prosila pri okrajnem šolskem zastopu v Krškem, naj jima šolski okraj dovoli stanarine, popolnoma gotovo je, da se jima taka prošnja ne usliši, kajti ta šolski okraj, ki mora skrbeti za pokritje stroškov za meščansko šolo, je že tako preobremenjen s temi troški, da na ugodno rešitev enake peticije nikakor misliti ni.

Vender pa, gospôda moja, s tem se nismo izognili onemu važnejšemu načelnemu vprašanju, katero je ravnokar sprožil častiti gospod tovariš, ki je poročevalec finančnega odseka. Hvaležen sem mu za njegove izpeljave, in tudi za svojo osebo naglašam, da bode treba misliti na razvoj našega meščanskega šolstva. Dandanes, moram reči, da so meščanske šole pri nas popolnoma zanemarjene in da imamo v tem oziru v šolskem organizmu dežele naše veliko nedostatnost. Tisti § 5. postave z dné 29. aprila l. 1873., ki veva, da se mora v vsakem šolskem okraju napraviti najmanj ena meščanska šola, tista postavna določba je ostala popolnoma na potrpežljivem papirji. Koliko pa imamo pri nas meščanskih šol? Meni se vidi, da je v tem

oziru dežela naša unicum, celó v Ljubljani nimamo nobene meščanske šole, in kar se tiče tiste edine meščanske šole v Krškem, ujeli so jo le slučajno vsled darežljivosti rajnkega Martina Hotschevarja, ki je sezidal šolsko poslopje. Da pri nas pogrešamo meščanske šole, to je nedostatek ter občutimo v narodnem razvoju, v narodni vzgoji kvarne posledice tega nedostatka.

Častiti gospodje tovariši! Nikakor se ne more ugovarjati, da bi bile meščanske šole za nas odveč. Nasprotno s strokovnega stališča bi jaz mogel trditi, da meščanska šola na pravem mestu in dobro poslujoča zavzema toliko važno pozicijo in vrši tako važen posel, da je noben šolski zavod ne more popolnoma nadomestiti.

Gospôda! Kaj pa je namen meščanskih šol? Meščanska šola ima poklic, da onemu delu meščanskega naraščaja, ki se ne misli posvetiti učenim študijam in ne obiskuje srednjih šol, preskrbi neko omiko, prese-gajočo ono pičlo mero znanosti, katero more podeliti ljudska šola. Dalje pa ima tudi poklic, usposabljati material za obrtne strokovne, za trgovinske in poljedelske šole. In tudi na to se je treba ozirati, da so meščanske šole posebno sposobne pripravljati pravi materijal za učiteljsišča.

Če hoče kdo znati, kaj se dá doseči z meščanskimi šolami, naj pogleda preko mej in naj si ogleda, kakšni so rezultati teh šol, recimo v Saksonski ali v Veliki vojvodini Badenski in tudi pri nas na Avstrijskem, zlasti na Češkem in Nižje Avstrijskem nahajamo prav povoljne rezultate meščanskih šol. Če primerjamo to, kar se je dalo doseči v teh deželah, s Kranjsko, vidimo takoj za nas nevesel in laskav razloček. Pri nas tacih zavodov, kakor je vsakemu izmed nas znano, nimamo in vsled tega je vsak boljši in imovitejši meščan, vsak inteligentnejši posestnik primoran, ako noče, da se fant njegov uči zgolj v ljudski šoli, poslati ga za par let v srednjo šolo, ali ravno te vrste učenci niso tam na pravem mestu. Srednje šole imajo ves drug namen, one morajo skrbeti za pripravo na visoke šole. Zato so taki otroci pravi balast naših srednjih šol in odtodi izvira, da so se otroci precej sprva spravili v napačen tir ter jim nastane velika izguba in nena-domestna kvara.

Moje prepričanje je, da nam bode kmalu treba resno baviti se s tem vprašanjem, ali bi ne bilo dobro, da tudi v naši deželi nekoliko vsaj preskrbimo v to svrhu in delamo na to, da se tudi ta kategorija ljudskega šolstva, da se meščansko šolstvo pri nas razvije. Tú je pred vsem treba reformirati šolski zakon in odpraviti § 5., in 3. alineja § 33., deželnega šolskega zakona z leta 1873. Prva stvar je: Proč s tisto napačno in za naše razmere neprimerno določbo (§ 5), da mora vsak šolski okraj imeti vsaj eno meščansko šolo. Ta določba je mrtva črka ostala, kajti ona ni primerna našim razmeram. Potem je treba odstraniti določbo § 33., s katero izhajati ne moremo, kajti če je šolski okraj primoran skrbeti za vse troške svoje meščanske šole, potem sploh nikoli ne pridemo do meščanskih šol. Meni se vidi, da je sploh ves tisti § 33. anachronizem, ostalina onih časov, ko se je naš deželni zastop še zibal v iluziji, da bode mogoče, celo pokritje stroškov

za ljudsko šolstvo prepuščati šolskim občinam. Konštrukcija, kakor so si jo tedaj bili mislili, je bila ta: »Kar se tiče troškov za ljudsko šolstvo, prepuščajmo jih šolskim občinam, kar se pa tiče troškov za okrajne šole, prepuščajmo jih šolskim okrajem.« Praksa pa je kmalu pokazala, da taka konštrukcija ni bila dobra, in tako je deželni zastop prišel do sedanje bolj pravične organizacije, da on prevzame ves budget ljudskega šolstva na normalno-šolski zaklad. Le glede meščanskih šol je ostala tista določba, nalik eratični skali v našem zakonodajstvu, da imajo za pokritje troškov za te šole skrbeti šolski okraji, ona določba, ki je zavirala, da se pri nas ni moglo razvijati meščansko šolstvo.

Jaz menim torej, da nam bode treba, kakor je častiti tovariš gospod poročevalec finančnega odseka to že tangiral, misliti na reformo šolskega zakona v tem zmislu, da se odstranita § 5., in 3. alineja § 33. deželnega šolskega zakona z dné 29. aprila l. 1873. ter nadomestita z novim določilom, ki bi velevalo, da treba za ustanovitev vsake meščanske šole posebnega deželnega zakona in da se potem s tem zakonom tudi izreče konkurenca za dotično šolo.

To, gospôda moja, bi bila po mojem mnenji pravična rešitev tega vprašanja in dosti ugovarjati, utemeljenega ugovarjati, gospôda moja, se tem nazorom menda vender ne dá. En ugovor je mogoč, ugovor iz finančnega stališča. Res je, gospôda, šola stane nekaj, to vemo vsi, zlasti pa poročevalec normalno-šolskega zaklada in poročevalec deželnega zaklada, ali vender zmirom poudarjamo, da smo vsi brez razločka odkriti prijatelji naše šole. Marsikaj smo doživeli že v tej dvorani, tega pa vender še nismo in menda tudi ne bomo doživeli, da bi kdo izmed nas ustal in rekel, da šol ni treba. Breme, katero bi si naložili z meščanskimi šolami, povišalo bode deželne troške v izdatni meri, to je gotovo, ali, gospôda moja, pod tem pogojem, da se ustanové meščanske šole na pravem mestu ter njih vodstvo izroči pravim možem, rentiral se bode tudi ta trošek, kajti dobra šola je svojega denarja vredna, je glavnicca, ki se sama obrestuje. Če se pritožujemo o bremenih, katera nam nalaga šolstvo, so opravičene te pritožbe le v tem slučaju, ako šolski organizem ne ustreza utemeljenim zahtevam.

To je ugovor, kar se tiče finančnega stališča. Potem bi se morda dal formulirati še drug argument. Ugovarjati bi kdo utegnil: »Čemu pa nam bodo meščanske šole, če pravega meščanstva nimamo?« Deloma je to res, mi imamo pri nas malo meščanskega življa, bajé smo v tem oziru med vsemi avstrijskimi deželami v najbolj neugodnem položaji. Mi smo pred vsem poljedelska dežela z većinomom kmetskim prebivalstvom ali, gospôda moja, nekoliko meščanskega življa pa je vender tudi v naši deželi. Ne le v Ljubljani, tudi izven Ljubljane nahajate meščanskega elementa, da bi take šole semtertje prav bile na svojem mestu. Napósled pa, gospôda moja, kje pa stoji zabeleženo, da se moramo zmirom sukati v starem tiru? Živimo v napredni dóbi, stagnacija dandanes ni mogoča, torej moramo misliti na to, da se prebivalstvo naše z novimi gospodarskimi razmerami sprijazni ter po njih ravná. Dozdeva se mi,

da je naloga deželnega zastopa, v tem oziru ljudstvu pokazati pravo smer in tu sodim, da nam bode med drugim tudi resno bavati se z mislijo, katero je priporočal častiti gospod referent finančnega odseka. Lahko bi popolnil govor njegov in poročilo njegovo v tem zmislu, da bi staval resolucijski nasvet, naj se naroči deželnemu odboru, kaj mu je storiti v tej stvari, ali gospôda moja, bilo bi odveč, kajti ko sem prečital poročilo o zadnji seji prvega sesijskega oddelka, videl sem, da je že dné 27. septembra lanskega leta bila enoglasno sprejeta resolucija, provzročena po peticiji pedagoškega društva v Krškem, zadevajoči uravnavo meščanskega šolstva na Kranjskem, s katero se naroča deželnemu odboru, da stavi precizne nasvete v bodočem zasedanji. Ni torej treba ponavljati te resolucije, pričakujem pa, da se bode deželni odbor vestno držal tega naročila ter prišel, če ne v tem sesijskem oddelku, pač pa na jesen s konkretnimi predlogi o uredbi našega meščanskega šolstva.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

Gospod poslanec dr. Schaffer ima besedo.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Der verehrte Herr Vorredner, der Abgeordnete für die Unterkrainger Städte, hat eine in vielfacher Beziehung interessante und lebhaftere Lobrede auf die Bürger Schulen gehalten und insbesondere in warmer Weise die Errichtung von Bürger Schulen in Krain befürwortet. Es ist selbstverständlich in diesem Vorstadium, in welchem die Frage dermalen sich befindet, noch nicht an der Zeit, ins Einzelne des näheren einzugehen; auch bin ich in der Lage, mit manchen Ideen des Herrn Vorredners mich einverstanden zu erklären; auf einiges aber halte ich mich schon jetzt mit wenigen Worten hinzuweisen für verpflichtet und namentlich auch vor einem übertriebenen Optimismus in dieser Frage zu warnen. Ich glaube kaum, daß die Fehler, die bis jetzt im Schulwesen entdeckt wurden, daher rühren, daß wir keine Bürger Schulen haben. Der Herr Vorredner hat selbst erklärt, daß die Bürger Schulen nur unter besonderen Voraussetzungen nothwendig und von Nutzen sind. Die wichtigste Voraussetzung ist das Vorhandensein einer reichen Industrie, denn die Erfahrung zeigt, daß Bürger Schulen in der Regel nur in Ländern mit hochentwickelter Industrie lebhaft gedeihen und daß sich das Bedürfnis zur Errichtung derartiger Schulen nur in diesen Ländern herausgestellt hat. Er hat Sachsen und Baden und in Oesterreich Böhmen angeführt, aber es darf nicht übersehen werden, daß dies Industrieländer allerersten Ranges sind; dort ist der Boden für Bürger Schulen, dort haben sie factisch auch einen großen Aufschwung genommen. Es gibt aber auch eine Reihe von Ländern, wo diese Bedingungen nicht vorhanden sind, wo die Bürger Schulen nur vereinzelt dastehen und nicht einen Theil des Volksschulwesens bilden. Geben wir uns also keinem Optimismus hin, als ob mit der Neuerrichtung von Bürger Schulen ein besonderer Umschwung in unserem Volksschulwesen beginnen würde.

Troghdem stimme ich dem Herrn Vorredner bei, daß wir den Landesausschuß beauftragen, die Frage der Erörterung zu unterziehen, ob es vielleicht zweckmäßig sei, eine oder zwei Bürgerſchulen neu zu errichten, aber, wie gejagt, ich warne vor übertriebenen Hoffnungen, die in dieſe Schulen geſetzt werden.

Auch kann ich nicht unerwähnt laſſen, obwohl ich ein warmer Freund der Schule bin (Poſlanec dr. Tavčar — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Namentlich der deutſchen!») und niemals vor Opfern in dieſer Hinſicht zurüchſchrecke, daß wir auch die finanzielle Seite dieſer Frage einer eingehenden Würdigung unterziehen müſſen. Details ſind, wie bereits bemerkt, heute noch verfrüht, aber troghdem kann man ſchon heute jagen, daß ſich das Jahresbudget einer Bürgerſchule auf 6000 bis 7000 fl. belauft. Wir müſſen die Sachen nach allen Richtungen reiflich erwägen, bevor wir uns zu ſolchen Auslagen entſchließen, denn man kennt ja die Conſequenzen eines überhaſteten Schrittes. Nach der Anſchauung des Herrn Vorredners ſoll die Laſt der Errihtung und Erhaltung von Bürgerſchulen nicht mehr auf den Bezirk fallen, ſondern nur der kleinere Theil von dieſem, der größere Theil der Koſten aber vom Lande übernommen werden.

Ich will mich, wie gejagt, nicht principiell gegen das Studium der Frage äußern, auch möchte ich vor Opfern nicht zurüchſchrecken, wenn ſich die Errihtung von Bürgerſchulen als nothwendig herausſtellen würde, jage aber, die finanzielle Seite der Frage erheiſcht es dringend, mit großer Vorſicht vorzugehen und die Organijirung nicht im allzu großen Umfange in Ausſicht zu nehmen.

Schließlich ſei mir erlaubt, noch die eine Bemerkung zu machen, daß ein Hinderniß für das Gedeihen der Bürgerſchulen auch in einem gewiſſen Zuge unſerer Bevölkerung liegt, welcher dahin geht, die Kinder in die Mittelnſchulen zu bringen. Dieſer Zug iſt dem Beſuche der Bürgerſchulen ſehr entgegengeſetzt und hat ſchon biſher zum Theil dahin geführt, daß aus der Mitte der Bevölkerung kein Wunſch nach Bürgerſchulen laut wird. Das hängt mit dieſem Zuge der Bevölkerung zuſammen, der vielleicht gerade hier in Krain in übertriebener Weiſe ſich geltend macht und der vielleicht zu beklagen iſt, aber ein Moment darſtellt, das bis zu einem gewiſſen Grade und inſofern wenigstens berückſichtigt werden muß, als es einem zahlreichen Beſuche der Bürgerſchule nicht günſtig iſt. Ich will heute die Frage nicht weiter exemplificiren, ſondern reſumire kurz: ich bin nicht principiell gegen die Unterjuchung der Frage, kann aber den Optimismus des Herrn Vorredners nicht theilen.

Deželni glavar:

Želi ſe kdo beſede?

Gospod poſlanec Šuklje ima beſedo.

Poſlanec Šuklje:

Skorej bi ſodil, čaſtiti goſpodje tovariſi, da bi bil cenjeni goſpod predgovornik bolje ſtoril, ako bi bil počakal s ſvojimi opazkami na kak kaſnejſi ſtadij, kajti moje danaſnje izpeljave mu pač niſo mogle dati povoda za njegovo polemiko. Kar ſe tiče njegovih ſvaril, miſlim, da ſo bila popolnoma odveč. Če me je

ſvaril pred pretiranimi nadami, pred pretiranim optimizmom, goſpôda moja — iz kakega oddelka mojega govora, iz katerega ſtavka pa ſe da motivirati jednako očitaneje, kje ſem pa razvijal preoptimistične nazore gledé meſčanskih ſol na Kranjskem? Dalje pravi goſpod predgovornik, da ſe obneſejo meſčanske ſole le v deželah z visoko razvito obrtniſo in trgovino. Temu izreku pritrjujem le deloma. Iſtina je, da ſe nahajajo tam za nje najugodnejſa tla. Da pa take dežele niſo ekskluſivna tla za meſčanske ſole, razvidno je iz določila ſolske zakonske novele z dné 2. maja 1883, po katerem ſe meſčanske ſole nimajo le ozirati na potrebe obrtnega, temveč tudi poljedelſkega ſtanu ter nepoſredno pripravljati materijal za poljedelſke ſole. Meſčanske ſole ſe torej ne uſtanavljajo ſamo za kraje z razvito obrtniſo, temveč tudi za druge pokrajine kjer tega pogoja, tega induſtrijelnega gibanja ni v toliki meri

Pa tudi, če ſe poſtavim na ſtaliſče čaſtitega goſpoda tovariſa dr. Schafferja, ki reklamuje take ſole pred vsem za induſtrijelne kraje, ſodim, da ſe bode ſemtertje zanje tudi pri naſ naſlo ugodno meſto. Rečimo pred vsem v glavnem meſtu, potem v Trziči i. t. d. Tudi na Dolenjskem imamo kraje, kjer je pričakovati, da ſe bode obrtno življenje vſled novih prometnih ſredſtev močno povzdignilo.

Deplacirani ſe mi vidijo dalje tudi oni ugovori čaſtitega goſpoda tovariſa dr. Schafferja, ki ſe nanaſajo pred vsem na deželne finance. Neumeteljena je bojazen njegova, da bi ſe deželne finance utegnile preveč obremeniti. Goſpôda moja! Vſaj ne bodedo dovolili v ſa ki občini, ki ſe bode oglaſila za tak zavod, meſčanske ſole. V vſakem poſameznem ſlučaju bodedo preudarjali, ali je dotična proſnja opravičena, ali ſe v dotičnem okraji pač nahajajo pogoji za tak zavod in — kar je poſebno poudarjati — ali ſo dotične ſolske občine pripravljene gledé pokritja troſkov toliko konkurirati, kolikor ſe bode deželnemu zaſtopu zdelo primerno.

Vſled tega ſodim, da moje opazke niſo zaſlužile toliko odpora in jaz uztrajam pri nazorih, merečih na to, naj ſe deželni odbor reſno bavi z vpraſanjem ureditve meſčanskega ſolſtva na Kranjskem.

Deželni glavar:

Gospod c. kr. dvorni ſvétnik baron Hein oglaſil ſe je k beſedi.

Ā. k. Hofrath Baron Hein:

Der biſherige Verlauf der Debatte gibt mir inſofern den Anlaß zu einigen kurzen Bemerkungen, als ich der erſten Rede des unmittelbaren Herrn Vorredners entnommen habe, daß er die unterlaſſene Durchführung der geſetzlichen Beſtimmungen über die Errihtung und Erhaltung der Bürgerſchulen zum Gegenſtande ſeiner Erörterungen gemacht hat, allerdings nur mit kurzen Worten.

Ich glaube kaum, daß der Herr Vorredner die Abſicht hatte, damit einen Vorwurf gegen die Schulbehörden zu erheben, doch laſſen ſeine Worte immerhin eine andere

Auffassung zu. Ich selbst bin erst seit kurzer Zeit in der Lage, auf die Schulverwaltung in Krain Einfluß zu nehmen, halte mich aber umsomehr für verpflichtet, wenn in den Ausführungen des Herrn Vorredners ein Vorwurf gegen die Schulbehörden enthalten sein sollte, denselben zu widerlegen, als ich es als meine erste Pflicht ansehe, denjenigen, der nicht anwesend ist, sich daher nicht vertheidigen kann, zu vertreten.

Ich widerlege den Vorwurf, mag er gemacht oder auch nur gemeint gewesen sein, mit den Worten des Herrn Vorredners selbst. Er hat den betreffenden Paragraph des Gesetzes vom 29. April 1873 Anachronismus bezeichnet, und ich glaube, daß man von den Schulbehörden kaum verlangen kann, daß sie anachronistische Bestimmungen eines Gesetzes durchführen. Ich stimme dieser Auffassung des Herrn Vorredners vollkommen bei, daß die gesetzlichen Bestimmungen über die Errichtung und Erhaltung der Bürgerschulen ein Anachronismus seien, mache aber dieses Argument auch zu dem meinigen, und zwar in der Richtung, um die Schulverwaltung gegen einen Vorwurf zu vertheidigen (Poslanec Suklje — Abgeordneter Suklje: «Der nicht gemacht worden ist»), der vielleicht nicht ausdrücklich gemacht worden ist, der aber aus den Worten des Herrn Redners indirect entnommen werden könnte. Der Herr Redner sagte, daß der betreffende Paragraph nicht durchgeführt wurde, und ich erlaube mir beizufügen, er wird so lange nicht durchgeführt werden können, als das Gesetz nicht entsprechend geändert wird.

Ein weiterer Anlaß zu einer Bemerkung liegt mir bei dem gegenwärtigen Stande der Debatte nicht vor, und möchte ich nur noch beifügen, daß die Landes Schulbehörde gewiß gerne ihre Hand dazu bieten wird, um diese Frage zu studieren, und hoffe ich nur, daß, wenn es sich um die Errichtung einzelner Bürgerschulen handeln wird, auch der Landesausschuß die Bestrebungen fördern wird.

Gegenwärtig fehlt das Mittelglied zwischen Volksschule und Mittelschule, und zwar fehlt dieses Mittelglied umsomehr, als in Krain die Schulpflicht mit dem 12. Jahre schon beendet ist, während das 13. und 14. Lebensjahr, welches in anderen Kronländern jene Zeit bildet, in welcher die schulpflichtigen Kinder die größten Fortschritte erzielen, uns gänzlich fehlen, indem die Kinder in diesen Jahren nur auf den Wiederholungsunterricht angewiesen sind. Daß in größeren Orten die Errichtung von Bürgerschulen einem wirklichen Bedürfnisse entspricht, kann man, glaube ich, nicht in Abrede stellen. In anderen Kronländern hat man in dieser Beziehung allerdings nicht überall günstige Erfahrungen gemacht, man hat aber dafür ein anderes Bildungsmittel, die achtclassige Volksschule, die wir in Krain außerhalb der Landeshauptstadt vollkommen entbehren, die aber in den letzten Schuljahren, dem 13. und 14. Lebensjahre, solche Resultate erzielt, wie sie sonst vielleicht nur in Bürgerschulen in ähnlicher Weise erzielt werden. In anderen Kronländern besteht also eine Concurrenz der Bürgerschule mit der achtclassigen Volksschule. Wenn wir diese erhalten, werden wir die Bürgerschule entbehren können, so lange wir es aber achtclassige Volksschulen ganz fehlen, glaube ich, ist es der Mühe wert, diese Frage zu studieren, und ich kann die Versicherung abgeben, daß die Schulbehörden sich gewiß bemühen werden, dergleichen Studien zu fördern und Zweckdienliches zu schaffen.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)
Ako ne, ima gospod poročevalec besedo.

Poročevalec Klun:

Ker se nasvetu finančnega odseka ni ugovarjalo, prav za prav nimam uzroka govoriti obširneje, nekaterih stvari moram pa vender le omenjati; z ozirom na besede gospoda tovariša profesorja Šukljeta in na njegovo mnenje gledé meščanskih šol na Kranjskem. Jaz se v tej zadevi popolnoma z njim strinjam. On je s svojim govorom le podpiral predlog finančnega odseka. Da se pa pri nas, razen v Krškem, ni ustanovila nobena meščanska šola, temu sta po mojem mnenji kriva zlasti dva razloga. Eden teh razlogov pa nikakor ni nemarnost višjega šolskega oblastva, katero bi bilo našlo veliko nasprotstva, ako bi bilo hotelo zvrševati zakon in okraje siliti k snovanju meščanskih šol, ker je za posamezne okraje jako sitno, nositi precej velike troške za meščanske šole, v postavi pa ni bilo preskrbljeno, da bi jim bila mogla dežela priskočiti na pomoč. Krivo je bilo temu marveč to, da se ni takoj s prva določil višji smoter, katerega bi imele meščanske šole. Ako bi se bilo precej razglasilo, da zamorejo oni, ki so obiskovali meščansko šolo, prestopiti v preparandijo, kar se je pozneje saj formalno izreklo, potem bi si bil marsikateri okraj napravil tak zavod, iz katerega bi učenci prestopali na učiteljsko pripravnico; za obširnejo domačo izobražbo pa se ljudem ustanovitev meščanskih šol ni zdela potrebna, ker pošiljajo stariši, ki morejo dati svoji deci večjo omiko za domače gospodarstvo, svoje otroke za nekoliko let v mesta na realko ali v gimnazijo.

Drugi razlog, da se pri nas ni razvilo meščansko šolstvo, pa je bil ta, da se je prva meščanska šola ustanovila ravno v Krškem, kjer je premalo življa, ki bi bil sposoben za meščansko šolo. Krški okraj je večinoma poljedelski in trgovine in obrtnije tam nič ne nahajate. Zato se je za to šolo le jako malo domačih učencev oglašalo in večina njih prihaja iz Štajerskega, kar je napravilo med ljudmi nekako nevoljo, nekako nasprotstvo proti temu zavodu. Meni samemu so ljudje, ko sem bil tam, priporočali, naj delam v deželnem zboru na to, da se ta šola odpravi, da okraj ne bode imel toliko troškov za šolo, ki je ustanovljena le za sosedno Štajersko. Ako bi se bila prva meščanska šola ustanovila kje drugod na Kranjskem, kjer je mnogo trgovine in obrtnije, in ako bi bile imele take šole že takrat prednost, da se v nji izobražajo učenci vsaj za učiteljska, potem bi se bile gotovo priljubile ljudem in mi bi ne bili ostali brez meščanskih šol. Sedaj pa, ko smejo učenci iz meščanske šole prestopiti na učiteljska, je mogoče, da se bodo ljudje poprijeli takih šol, ker bo gotovo ceneje, izobraževati svoje otroke doma v takih šolah, nego jih pošiljati na srednje šole v Ljubljano in druga mesta. Potem se bodo morda razni okraji oglašali, da naj se tudi njim ustanové meščanske šole. Jasno je, da bi jih potem ne mogli pustiti brez podpore.

Drugega nimam ničesar omenjati, nego še enkrat priporočam predlog finančnega odseka v sprejem.

Deželni glavar:

Sedaj prestopimo na glasovanje, in prosim gospode, ki pritrdijo predlogu finančnega odseka, da se prošnji učiteljev Josipa Bezlaja in dr. Tomaža Romiha za stannarino ne ustreza, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Prestopimo k daljni točki:

Gospod poročevalec o točki *h* ni navzoč, prestopimo torej k točki *i*, to je:

- i*) o prošnji županstva v Mošnjah za podporo za šolsko zgradbo v Mošnjah in Lešah;
- i*) über die Petition des Gemeindeamtes in Möschnach um Subvention für den Schulhausbau in Möschnach und in Lesche.

Poročevalec Klun:

Županstvo v Mošnjah je poslalo visokemu deželnemu zboru prošnjo za podporo gledé šolske stavbe. Opozarjam pa visoko zbornico, da smo se ozirali na Mošensko občino že pri razdelitvi podpor za šolske stavbe v zadnji seji, in da je torej ta prošnja z dotičnim sklepom rešena.

Razun tega prosi županstvo v Mošnjah tudi podpore za šolsko stavbo v Lešah, o kateri pa samo omenja, da tam nimajo še nič denarja in da pripravljajo šele gradivo za njo; zato priporoča to občino visokemu deželnemu zboru, ker je v jako slabih gmotnih razmerah. Ker se pa stvar šele snuje in tudi še ni predloženih načrtov, se bode morala občina obrniti do deželnega šolskega sveta z dobro podprto prošnjo. Od todi bode prišla do deželnega odbora in visokega deželnega zbora, in takrat se bode tudi za to šolsko stavbo gotovo dovolila primerna podpora.

Predlog finančnega odseka se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Deželni zbor jemlje na znanje, da je prošnja županstva v Mošnjah gledé podpore za novo šolsko stavbo v Mošnjah rešena s sklepom z dne 25. t. m., glede šole v Lešah pa naj krajni šolski svet dobro podprto prošnjo potom okrajnega, oziroma deželnega šolskega sveta predloži v prihodnjem zasedanji.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

- h*) Ivanetiča Maksa, učitelja v Dobovcu, za dovolitev prve in druge starostne doklade;
- k*) des Ivanetič Max, Lehrers in Dobouz, um Bewilligung der ersten und zweiten Dienstalterzusage.

Poročevalec Klun:

Maks Ivanetič, učitelj v Dobovci, prosi visoki deželni zbor, da bi mu priznal prvo in drugo petletnico. Služil je kot provizorični učitelj od leta 1874. do 1882., potem je bil štiri leta definitivni učitelj na Kranjskem, ali leta 1886. je odšel v Bosno in Hercegovino ter je služil tam kot provizorni učitelj v Blagovici in v Zupanjci skozi 1½ leto in potem eno leto v Dragi in Modriču v Bosni. Prosil je tam, da bi ga nastavili definitivno, ker se mu pa ta prošnja ni uslišala, vrnil se je domov in prosil deželni šolski svet, naj ga zopet definitivno nastavi na Kranjskem. Ker ni bil takoj uslišan, obrnil se je leta 1888. do deželnega zbora s prošnjo, da bi mu preskrbel definitivno službo, ali takrat je visoki deželni zbor sklenil, da to ne spada v njegovo področje in je predložil prošnjo deželnemu šolskemu svetu. Deželni šolski svet ga je leta 1890. res zopet nastavil provizorno v Dolih, leta 1891. pa definitivno namestil v Dobovci. Ob enem mu je naložil, da mora kot definitivni učitelj zopet plačevati doneske za učiteljski pokojninski zaklad; ali on se je pritožil, češ, da je že prej plačeval v ta zaklad in da naj se mu vstevajo ti doneski. Deželni šolski svet je uslišal to prošnjo in ga je oprostil daljnega plačevanja. To oprostitev pa je on smatral kot nekako rehabilitacijo, in sedaj se obrača do visokega deželnega zbora s prošnjo, naj mu izvoli všteti tudi njegovo službovanje v Hercegovini in Bosni k njegovim definitivnim službenim letom ter mu priznati in odmeriti dve petletnici. Ali kakor sem že omenjal, to ni stvar deželnega zbora, ampak deželnega šolskega sveta, deželni zastop ne more o tem ničesar ukrepati, zato predlagam v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja učitelja Maksa Ivanetiča za prvo in drugo starostno doklado se odkloni.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sedaj pride točka *h* na vrsto, ker je gospod poročevalec že navzoč:

h) Josipa Bezlaja, učitelja na meščanski šoli v Krškem, za podporo za izdajo šolske knjige «Merstveno oblikoslovje»;

h) deß Josef Bezljaj, Lehrers an der Bürgerschule in Gurkfeld, um Subvention für die Herausgabe deß Schulbuches «Geometrische Formenlehre».

Poročevalec dr. Vošnjak:

Visoki zbor! Gospod Josip Bezljaj, učitelj na meščanski šoli v Krškem, prosi podpore za izdajo šolske knjige «Merstveno oblikoslovje». On utemeljuje prošnjo s tem, da pravi, da je enaka knjiga na nemških meščanskih šolah že uvedena in da bi bila jako potrebna za slovenske meščanske šole — katerih pa dosedaj še nimamo — in za naše osemrazredne slovenske deklishe šole. Teh imamo in kakor se kaže, bi bila knjiga za nje res potrebna, vendar pa visoki deželni zbor ne more končno rešiti prošnje, ker je že pred dvema letoma dovolil deželnemu odboru kredit 4000 gld. v namen, da podpira izdajanje slovenskih šolskih knjig.

S tem kreditom sme razpolagati sedaj deželni odbor in zaradi tega predlaga finančni odsek.

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja se izroča deželnemu odboru, da podpira izdavanje knjige «Merstveno oblikoslovje» iz kredita za šolske knjige, ako se šolska oblast izreče za potrebo take šolske knjige.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

l) asilnega društva Dunajskega vseučilišča za podporo;

l) deß Asylvereines an der Wiener Universität um Subvention.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Odbor asilnega društva Dunajskega vseučilišča se je obrnil, kakor zadnja leta, tudi to leto do visokega deželnega zbora s prošnjo, da bi mu dovolil nekoliko podpore v njegove namene tudi za leto 1893. V svoji prošnji navaja, da to društvo jako dobro deluje, da ima dve hiši, kateri pa seveda ničesar ne nesete, ker so stanovanja v njih zastoj; navaja, da se tudi ozira na dijake z Kranjske in ker se je to v finančnem odseku priznavalo, nasvetujem v njegovem imenu:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Asilnemu društvu Dunajskega vseučilišča se dovoljuje za leto 1893. iz deželnega zaklada 50 gld. podpore.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

m) juridičnega podpornega društva na c. kr. vseučilišči na Dunaji za podporo;

m) deß juridischn Unterstützungvereines an der f. f. Universität im Wien um Subvention.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Odbor juridičnega podpornega društva na c. kr. vseučilišči na Dunaji se je obrnil do visokega deželnega zbora s prošnjo, da bi mu dovolil za leto 1892/93 podporo v društvene namene. Ker je pa visoki deželni zbor že tekom tega zasedanja, namreč že meseca septembra leta 1892. temu društvu dovolil podporo, zaradi tega ni mogoče, da bi se še enkrat za to leto dovolila kaka podpora, in zaradi tega nasvetujem v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Juridičnemu podpornemu društvu na c. kr. Dunajskem vseučilišči se ne more za leto 1893. še enkrat podpora dovoliti.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

n) zveze slovenskih posojilnic v Celji za podporo za ustanovitev novih posojilnic;

n) deß Verbandes der slovenischen Vorschußvereine in Celji um Subvention behufs Errichtung von neuen Vorschußvereinen.

Poročevalec Višnikar:

Visoki zbor! Zveza slovenskih posojilnic v Celji prosi denarne podpore za nadzorovanje obstoječih in ustanovitev novih posojilnic na Kranjskem. To društvo ima po svojih pravilih namen, posojilnice ustanavljati,

združevati, njih razvitek pospeševati in njih delovanje nadzorovati. Da posojilnice na Slovenskem jako koristno delujejo, temu se pač ne more ugovarjati, kajti kjer se ustanovljajo, tam gine oduševanje, kmetske pijavke. Posojilnice podpirajo dobrodelna društva, šolstvo, kmetijstvo i. t. d. Vprašanje je le: ali so ta društva tudi potrebna, da jih dežela tukaj podpira? Iz letnega poročila z leta 1892. je razvidno, da je bilo koncem leta 1891. 56 posojilnic, danes jih je že, če se ne motim, okoli 60, ker so se v preteklem letu nekatere ustanovile. Leta 1891. imele so vse slovenske posojilnice 10 $\frac{1}{2}$ milijonov denarnega prometa, preteklega leta že nad 12 milijonov. Tudi ako pogledamo zadružni rezervni sklad, vidimo, da je koncem leta 1891. znašal okroglo 300.000 gld. in da je bilo tega zaklada koncem leta 1892. gotovo že nad 350.000 gld. V gmotnem oziru so torej posojilnice na Slovenskem v jako dobrem stanju, tako, da mislim, da jim ni treba obračati se do deželnega zastopa, ki mora podpirati druge zavode v deželi, ki so v veliko neugodnejšem stanju. Ako je na primer deželni zbor štajerski pred nekoliko dnevi sklenil podpirati ustanovitev posojilnic po sistemi Raiffeisenovi, opomniti je, da se je oziral v prvi vrsti na Gorenjo Štajersko, kjer jih še nimajo. Slednjič moram opomniti, da izkazuje zveza slovenskih posojilnic koncem leta 1891. čistega premoženja nad 400 gld., torej je v stanu pospeševati ustanovitev novih in nadzorovanje obstoječih posojilnic.

Iz teh razlogov imam čast nasvetovati v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnji zveze slovenskih posojilnic v Celji za podporo za nadzorovanje obstoječih in ustanovitev novih posojilnic na Kranjskem se ne ustreže.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

- a) ravnateljstva nižje gimnazije v Ljubljani za podporo ubogim dijakom;
- b) der Direction des Untergymnasiums in Laibach um Bewilligung einer Subvention für dürftige Schüler.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Ravnateljstvo nižje gimnazije v Ljubljani se je obrnilo s prošnjo do deželnega odbora, da bi se mu tudi za leto 1893. naklonila od visokega deželnega zbora nekaka podpora. Ker je pa takrat, ko je došla deželnemu odboru ta prošnja, že bil sklenjen prvi del

zasedanja visokega deželnega zbora v tej sesiji in ker je bila potreba res nujna, dovolil je deželni odbor v nadi, da bode visoki deželni zbor temu pritrdil, ravnateljstvu nižje gimnazije podporo 150 gld.

Ravnateljstvo navaja, da je število dijakov v nižji gimnaziji jako veliko, namreč 392, od katerih je mnogo ubogih, ki ne potrebujejo le učnih stvari, ampak tudi obleke. Drugače si ravnateljstvo ni vedlo pomagati kakor s tem, da se je obrnilo na milost visokega deželnega zbora, da bi mu pomagal v tej stiski. Finančni odsek je priznaval, da so dijaki te gimnazije v resnici podpore jako potrebni in torej predlaga, da bi se tudi za leto 1893. tista svota kakor za prejšnje leto, dovolila v ta namen.

Nasvet finančnega odseka se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Ravnateljstvu c. kr. nižje gimnazije v Ljubljani se dovoljuje za uboge dijake iz deželnega zaklada za 1893. leto 300 gld. podpore.»

Deželni glavar:

Želiko besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

- a) Friderika Drenika za dovolitev pokojnine vdovi Frančiški Drenik;
- b) des Friedrich Drenik um Pensionsbewilligung für die Witwe Franziska Drenik.

Berichterstatter Ludmann:

Hoher Landtag! Der entlassene Controlor im Zwangsarbeitshaufe Kunibert Drenik, der mittlerweile am 15. December 1892 gestorben ist, hat eine große Familie, bestehend aus Frau und sechs Kindern, hinterlassen. Der Frau desselben hatte der hohe Landtag vor drei Jahren eine Gnadengabe von 150 fl. bewilliget, die am 1. October l. J. verfällt. Nun hat sich der Vormund der minderjährigen Kinder — es sind vier Kinder minderjährig — an den hohen Landtag mit der Bitte gewendet, derselbe möge diese Gnadengabe noch weiter bewilligen, nachdem noch vier Kinder minderjährig und erwerbsunfähig sind und die Mutter schwer krank im Siechenhaufe sich befindet.

Nachdem alle die Gründe noch vorhanden sind, die seinerzeit den hohen Landtag bestimmt haben, den Gnadentact auszuüben, beantragt der Finanzausschuß:

«Der hohe Landtag wolle die Gnadengabe jährlicher 150 fl. der Witwe und den Kindern des verstorbenen Kunibert Drenik auf weitere drei Jahre vom 1. October 1893 bis dahin 1896 bewilligen.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

r) umirovljenega učitelja Matije Kračmana za zvišanje penzije;

r) deš pensionirten Lehrers Mathias Kračman um Pensionserhöhung.

Poročevalec Klun:

Visoki zbor! Umirovljeni učitelj Matej Kračman v Šmariji je vložil prošnjo do visokega deželnega zbora, da bi se mu povikšala njegova pokojnina, ki mu je bila odmerjena od deželnega šolskega oblastva s 367 gld. 50 kr. na leto. Učitelj Matej Kračman je služil v raznih krajih kot učitelj 41 let in povsodi so bili žnjim jako zadovoljni, kar pričajo pohvalna pisma in pa dekreti, katere je pridejal svoji prošnji.

Ker je spadal v tisto kategorijo učiteljev, ki niso imeli vse zahteve, ki jih tirja novi šolski zakon, navzlic 41letnemu službovanju ni mogel biti umirovjen s popolno plačo, katero je imel kot učitelj v Žaljni, ampak odmerila se mu je le pokojnina letnih 367 gld. 50 kr. Mož se je med tem časom postaral, oslabeled je in oslabela je tudi njegova soproga, ki je že nad dve leti mrtvoudna, tako da jo mora iz postelje vzdigovati, oblačiti, slačiti in zopet v posteljo pokladati kakor malega otroka. Bolezen in tako življenje pa prouzročuje več troškov. Mož si je bil vkljub svojej slabi plači v prejšnjih letih nekoliko denarja prihranil, pa vsled bolezni svoje žene, h kateri mora večkrat priti zdravnik, da jej uravna život, ker je, kakor pravi prosilec, »počena» ali »razstrgana», primoran je bil, izdati ves svoj prihranek in sedaj s svojo pokojnino ne more izhajati. Finančni odsek je sodil, da gre priporočati visokemu deželnemu zboru, da naj s tem učiteljem milostnim potom tako ravna, kakor je ravnal lani z nekim učiteljem na Kočevskem, ki je bil umirovjen s polno svojo plačo, dasiravno je tudi spadal v kategorijo tistih učiteljev, ki po novem šolskem zakonu nimajo pravice do polne pokojnine.

Zadnja plača učitelja Kračmana v Žaljni je znašala 450 gld., in zato finančni odsek priporoča:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Umirovljenemu učitelju Matiju Kračmanu v Šmariji se povikša dosedanja pokojnina letnih 367 gld. 50 kr. na letnih 450 gld. pričeniši s 1. aprilom 1893.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

s) občanov iz Belega Kamna okraja Kočevskega za podporo vsled vremenskih nezgod;

s) der Insassen von Weißenstein, Bezirk Gottschee, um Bewilligung einer Unterstützung infolge von Elementarschäden.

Poročevalec Hribar:

Visoka zbornica! Županstvo občine Beli Kamen prosi, da bi visoki deželni zbor dovolil občanom Belega Kamna podporo zaradi hudih neviht lanskih, združenih s točo. Ker deželni zbor o takih prošnjah principijelno ne sklepa in ker je deželnemu odboru dan kredit v take namene, zato predlaga finančni odsek:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja občinskega predstojništva Belokamenskega v okrajnem glavarstvu Kočevskem se odstopa deželnemu odboru v primerno rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

t) patrijotičnega društva gospej za Kranjsko v Ljubljani za podporo;

t) deš patriotischen Frauenvereines für Krain in Laibach um Subvention.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Patrijotično društvo gospej za Kranjsko v Ljubljani se je obrnilo do visokega deželnega zbora s prošnjo, da bi mu v društvene namene zopet dovolil nekoliko podpore. To društvo deluje jako pridno in nabira sredstva za čas, ko bode teh treba za slučaj kake vojne. Pa tudi v drugem oziru je društvo jako važno, ker podeljuje invalidom obresti od kapitala 11.400 gld. vsako leto dné 18. avgusta. Ker more društvo svoje namene le takrat doseči, ako si pridobi gotovo svoto v denarjih in ker je v resnici podpore vredno, nasvetuje finančni odsek, da bi se ta prošnja uslišala in predlaga:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Patrijotičnemu podpornemu društvu gospej se dovoljuje iz deželnega zaklada za 1893. leto za društvene namene 50 gld. podpore.»

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Točka *u* ne pride sedaj na vrsto, ker je gospod poročevalec odsoten.

Prestopimo torej k točki *v*, to je:

- v) krajnega šolskega sveta v Božjakovem za podporo za šolski vrt.
- w) des Ortschulrathes in Boschakovo um Bewilligung einer Subvention für die Herstellung des Schulgartens.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Krajni šolski svet v Božjakovem prosi podpore za napravo šolskega vrta, oziroma trtnice v Božjakovem. Pri tej šoli imajo že sedaj precej obširen šolski vrt, ki obsega 1073 m² in zraven tega tudi trtnico, kjer se bodo vzgojevale ameriške trte in oddajale brezplačno prebivalcem šolske občine Božjakovo za novo zasajenje vinogradov. Občina je imela že veliko troškov za ta šolski vrt, kajti napravila je leseno ograjo, vrtna vrata s kamenitnimi stopnicami, na dveh straneh visoko obzidje i t. d., tako da je imela vsega skupaj, kakor navaja, kar pa je skorej neverjetno, 1280 gld. troškov. Vender mora pa sedaj še podzidati del vrta, ki je namenjen za trtnico, v kateri se bode nasadilo 9000 ameriških ključev.

Podpore v take namene daje navadno deželni odbor iz deželno-kulturnega zaklada, ne da bi za to iskal pri visokem deželnem zboru posebnega dovoljenja in zaradi tega nasvetujem v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja se izroča deželnemu odboru, da dovoli primerno podporo iz deželno-kulturnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ker je sedaj gospod poročevalec o točki *u* navzoč, ga prosim, da poroča o prošnji:

- u) društva tiskarjev v Ljubljani za podporo povodom praznovanja 25letnice njegovega obstanka;
- u) des Vereines der Buchdrucker in Laibach um eine Unterstützung anlässlich des 25jährigen Jubiläumss seines Bestandes.

Poročevalec Višnikar:

Visoki zbor! Društvo tiskarjev, kamnotiskarjev in kamnopiscev za Kranjsko prosi primerne podpore povodom obhajanja 25letnice svojega obstanka. V prošnji se navaja, koliko je društvo izdalo tekom teh 25 let za svoje člane, in sicer v podporo bolnim članom 10.373 gld. 91 kr., onemoglim in ostarelim 1084 gld., udovam 470 gld., v podporo potujočim 2101 gld. 65 kr., v podporo brezposelnim članom 1488 gld. 50 kr. in za izobraževalne namene 8330 gld. 29 kr., vsega skupaj je torej izplačalo društvo v 25 letih 23.849 gld. 35 kr. podpor.

V finančnem odseku se je poudarjalo od več strani, da je društvo izvrstno organizirano in da res vestno podpira svoje članove, in ker obstoji že 25 let in se še nikdar ni obrnilo do visokega deželnega zbora za kako podporo, predlaga finančni odsek:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Društvu tiskarjev, kamnotiskarjev in kamnopiscev za Kranjsko se dovoljuje z ozirom na 25letni obstanek društva za društvene potrebe enkrat za vselej podpore 100 gld. iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

- 12. Priloga 42. Poročilo upravnega odseka o prošnji podobčine Vrhpolje za izločitev iz Vipavske občine in ustanovitev samostojne občine.
- 12. Beilage 42. Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Untergemeinde Oberfeld um Auscheidung aus der Gemeinde Wippach und um Errichtung einer selbständigen Gemeinde.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Podobčina Vrhpolje se je obrnila do visokega deželnega zbora že večkrat zaradi tega, da bi se ustanovila kot samostalna občina. Visoki deželni zbor je obravnaval v tej zadevi že trikrat, namreč dné 21. aprila leta 1877., potem dné 19. oktobra leta 1883. in 18. novembra leta 1889. Pri prvem in drugem obravnavanju se je nameravalo napraviti iz občine Vipavske dve samostojni občini, katerih ena bi obsegala davčno občino Vipavsko in Sanaborsko, druga pa davčno občino Vrhpoljsko; v zadnji obravnavi pa se je stvar prerugačila, ker je bila davčna občina Sanaborska nekaka ovira, da se ni moglo tako ozirati na dotično prošnjo, ker davčna občina Sanaborska leži nekoliko bližje občini Col nego občini Vipavski. Zato

je tudi zastopstvo podobčine Sanaborske prosilo, da bi se ali združila z občino Colsko ali pa pridružila občini Vrhpoljski.

Sedanja prošnja podobčine Vrhpoljske je ravno taka, katera je bila zadnja z dné 17. oktobra l. 1889., katera se je takrat predložila visokemu deželnemu zboru in o kateri je visoki deželni zbor končno oddal svojo mnenje s prejetjem načrta zakona z dné 18. novembra 1889. leta.

Mislím, da mi danes ni treba dosti utemeljevati nasveta, katerega stavi upravni odsek, da naj namreč visoki deželni zbor pritrdi predloženemu načrtu zakona z ozirom na to, da je visoki zbor itak že trikrat precej obširno obravnaval o tej stvari. Glavni uzroki, ki se navajajo za to, da bi se županija ali selska občina Vipavska razdelila v dva dela, so ti, da je bila podobčina Vrhpoljska do l. 1850. samostojna občina, kakor tudi občina Vipava, da sta se pa l. 1850. združile, kar pa ni bilo v korist ne občini Vipavski ne podobčini Vrhpoljski, Vrhpoljem pa gotovo v škodo, ker so si uradovanje tako uredili, da je Vrhpoljska občina ves svoj posel sama opravljala in s pomočjo županstva Vipavskega sama sklepala in pobirala naklade. To je bilo edino, da so morali v Vipavo na sedež županov hoditi. To je provzročilo precej škode ne le zaradi tega, ker so nekatere vasi precej oddaljene od Vipave, tako n. pr. vas Duplje celo uro, vas Vrhpolje pol ure, temveč tudi zaradi tega, ker so Vrhpoljci morali dodajati na leto kakih 200 do 300 gld. za splošne upravne troške občine Vipavske. To je znašalo tekom 39 let nad 8000 gld., katerih bi si bili Vrhpoljci prav lahko prihranili, kakor pravijo, ker imajo itak svoj podobčinski zastop in bi se ta, ako bi podobčina Vrhpoljska postala samostojna občina, le pomnožil za nekoliko móž, ki bi pa ne dobili seveda nobene plače. Troški bi bili torej ravno taki, kakor jih ima občina Vrhpoljska sedaj, prihranilo bi se pa tistih 200 do 300 gld., katere Vrhpoljci sedaj skladajo k splošnim upravnim stroškom občine Vipavske. Težijo pa po samostojni občini zato, ker imajo svojo cerkev in duhovna, za katerega morajo sami skladati, ne da bi kdo drug kaj dodajal.

Občina Vipava šteje 2333 prebivalcev in bi potem, če bi dobil predležeči načrt zakona Najvišje potrjenje, štela še 1417 duš, med tem, ko bi štela nova občina Vrhpoljska, ki bi obsezala vasi Duplje z 180, Vrhpolje s 573 in Sanabor s 161 prebivalci, skupaj 914 prebivalcev. Davka bi imele te dve davčni občini Vrhpoljska in Sanaborska skupaj blizu 2000 gld. Vipavska občina pa bi imela z vasjo Gradiše in Zemonom davka blizu 4000 gld.

Iz tega je razvidno, in to je mnenje upravnega odseka, da bi bilo lahko mogoče, da bi se obe občini upravljale sami. Upravni troški za občino Vipavsko bi se nekoliko znižali, ker bi odpadla podobčina Vrhpolje in s tem nekateri manjši opravki, Vrhpoljci pa bi si gotovo prihranili teh 200 do 300 gld., katere sedaj skladajo k splošnim upravnim stroškom občine Vipavske, ker bi jih lastni svoji opravki gotovo ne stali več, nego dosedaj. Nadalje se sklicujem na obravnave visokega deželnega zbora iz leta 1877., 1883. in 1889. in mislim, da je z vsem tem nasvet upravnega odseka zadostno utemeljen.

Prosim torej, da se preide v obravnavo.
Predlog upravnega odseka se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Priloženemu načrtu zakona se pritrjuje. — Dem anruhenden Gesetzentwürfe wird die Zustimmung erteilt.»

Deželni glavar:

Otvorjam splošno debato.

Gospod c. kr. dvorni svétnik baron Hein izprosil si je besedo.

K. k. Hofrath Baron Hein:

Der Gegenstand, welcher gegenwärtig in Verhandlung steht, hat den hohen Landtag bereits in früheren Perioden beschäftigt, wobei ähnliche Anträge, wie heute, gestellt und um die Allerhöchste Genehmigung des bezüglichen Gesetzentwurfes ange sucht wurde. Hierüber ist zuletzt die Allerhöchste Entschliessung vom 15. September 1890 erlassen, womit dem in der Sitzung vom 18. November 1889 beschlossenen Gesetzentwürfe, betreffend die Auscheidung der Steuergemeinden Oberfeld und Sanabor aus der Ortsgemeinde Wippach, die Allerhöchste Sanction nicht zu Theil wurde. Die Regierung steht heute auf demselben Standpunkte, den sie damals einnahm, denn die Gründe, warum dem fraglichen Gesetzentwürfe die Sanction nicht erteilt wurde, bestanden darin, daß weder öffentliche Rückfichten noch partielle Interessen die Gemeintheilung erheischen. Die Frage, welche heute angeregt wurde, spitzt sich dahin zu, ob große oder kleine Verwaltungsgemeinden zweckmäßiger sind. Die Aufgaben, welche der Gemeindeverwaltung im Laufe der Jahre erwachsen sind, sind groß geworden, erfahren eine Steigerung von Jahr zu Jahr und wird deren Erfüllung immer schwerer. Wir finden diese Steigerung und Erschwerung im selbständigen und im übertragenen Wirkungskreise.

Im selbständigen Wirkungskreise möchte ich zunächst einer Aufgabe der Gemeinden erwähnen, welche vor allem als eine schwere Last empfunden wird, es ist dies die Armenversorgung. Die Armenversorgung, welche für die Gemeinden wirklich eine drückende Last ist, beschäftigt in neuerer Zeit die gesetzgebenden Körperschaften in verschiedenen Kronländern; sie ist insbesondere in Niederösterreich Gegenstand der Gesetzgebung geworden, sie hat auch die gesetzgebenden Factoren in anderen Staaten beschäftigt, und der Zug, welcher sich hierin geltend macht, geht dahin, die Armenversorgung auf eine breitere Basis zu stellen. Mit der Theilung bestehender größerer Gemeinden in kleinere tragen wir diesem Zuge gewiß nicht Rechnung, im Gegentheil, die Armenversorgung wird dadurch auf eine kleinere Basis gestellt und die Gemeinden werden umso schwerer den Verpflichtungen, die ihnen obliegen, nachzukommen im Stande sein. Solange nicht eine Aenderung in der Heimatsgesetzgebung eintritt, wird sich eine solche Trennung immer für die Gemeinden selbst ungemein fühlbar machen. Was den übertragenen Wirkungskreis der Gemeinden anbelangt, so möchte ich mir die Herren darauf aufmerksam zu machen erlauben, daß schon gegenwärtig, wo wir doch größere

Verwaltungsgemeinden haben, ein großer Theil dieser Agenden von den politischen Behörden besorgt werden muß, weil die Gemeinden nicht in der Lage sind, den an sie gestellten Anforderungen zu entsprechen. Dazu kommt noch ein unglückliches Moment, vermöge dessen sich fast überall und in Krain besonders die politischen Strömungen schon bei Gemeindevahlen geltend machen (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Warum denn nicht?»); dadurch wird der Kreis jener Männer, welche berufen sind, die Gemeindeverwaltung in die Hand zu nehmen, immer enger. Während bei Gemeindevahlen, da ja doch die Gemeinden in erster Linie wirtschaftliche Aufgaben zu besorgen haben, derjenige gewählt werden sollte, welcher vermöge seiner Charaktereigenschaften und seiner fortgeschrittenen Bildung, der Reife seiner Erfahrungen u. s. w. am meisten in der Lage wäre, die Interessen der Gemeinde wahrzunehmen und die darauf abzielenden Maßregeln durchzuführen, wird bei solchen Wahlen nicht so sehr auf die persönlichen Eigenschaften gesehen, sondern auf die politischen Parteibestrebungen. (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: «In welcher Gemeinde z. B.?») In sehr vielen Gemeinden, wir brauchen gar nicht weit zu gehen, und ich könnte zunächst auch auf die Landeshauptstadt hinweisen. Der Kreis jener Männer wird dadurch begrenzt auf die Partei, und je weiter diese Trennung der Gemeinden fortschreitet, desto enger muß dieser Kreis werden und desto schwieriger wird es für die Gemeindevertretung, entsprechende Kräfte zu gewinnen. Ich möchte dann noch weiter erwähnen, daß es oft nur rein persönliche Zwistigkeiten sind, welche den Anlaß zu derartigen Trennungsansuchen geben. Es scheint allerdings, daß dies bei der Gemeinde Wippach nicht der Fall ist, weil hier die Petitionen immer wiederkehren, während persönliche Differenzen im Laufe der Zeit sich auszugleichen pflegen. Daß aber die wirtschaftlichen Interessen dieser Gemeintheile soweit auseinanderlaufen, wie dieses behauptet wird, glaube ich nicht anerkennen zu sollen, weil die Bevölkerung von Wippach und jene der beiden anderen Ortschaften im großen und ganzen demselben Erwerbszweige nachgeht. Die Marktbevölkerung lebt, wie die Bevölkerung der umliegenden Ortschaften, von Landwirtschaft, Obstbau u. s. w., während der Procentsatz der Bevölkerung, welche Gewerbe betreibt, sehr klein ist.

Aus diesen Gründen möchte ich die Herren bitten, auf diesen Gesetzentwurf nicht einzugehen und das Ansuchen der Gemeinde abzuweisen, nachdem ich kaum in der Lage wäre, die Allerhöchste Sanction für diesen Gesetzentwurf in Aussicht stellen zu können. Die gegenwärtige Petition ist der Regierung nicht vorgelegen, und ich müßte mir daher unter allen Umständen eine eingehende Würdigung der Motive vorbehalten, bemerke aber, daß, wie die Sache jetzt liegt, ich durch die von dem Herrn Berichterstatter angeführten Gründe nicht davon überzeugt worden bin, daß die Sachlage gegenüber der Lage in den früheren Jahren und wie sie zuletzt im Jahre 1890 bestanden hat, eine wesentliche Aenderung erfahren hätte. Das ist im wesentlichen der Standpunkt der Regierung gegenüber dieser Vorlage, und ich kann nur beifügen, daß berechtigten Bestrebungen nach dergleichen Trennungen nach Möglichkeit Rechnung getragen werden wird. Die Verhandlungen bei anderen derartigen Gelegenheiten haben bewiesen, daß, wo es sich als nothwendig herausgestellt hat, eine solche Trennung eintreten zu lassen, von

Seite der Regierung dagegen kein Einspruch erhoben wurde, hier aber scheint mir eine solche Nothwendigkeit nicht vorzuliegen, vielmehr glaube ich, daß eine Trennung nur von Nachtheil für die Gemeinden wäre, weshalb ich es für meine Pflicht ansehe, den hohen Landtag auf diesen Umstand aufmerksam zu machen.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Lavrenčič ima besedo.

Poslanec Lavrenčič:

Visoki zbor! Obžalujem, da vlada zopet, kakor poprej zmirom, nasprotuje razdružitvi občine Vipavske, dasiravno se je potreba te razdružitve že tolikokrat poudarjala in natanko utemeljevala in dasiravno je visoki deželni zbor, pripoznavaje, da bi bila potrebna izločitev podobčine Vrhpoljske iz občine Vipavske in ustanovitve samostojne občine Vrhpoljske, tudi že sklenil načrt zakona, kateri pa seveda, mogoče, ker ni bil dobro priporočan, ni dosegel Najvišjega potrjenja. Reči moram, da je to res obžalovanja vredno, kajti, ako bi se Vrhpoljcem in Sanaborcem ne godila tolika krivica, gotovo ne bi bili prosili in silili, da se izločijo iz Vipavske občine, že od leta 1855 sem, leto za leto. Do leta 1850. bila je podobčina Vrhpolje, kakor je omenil že gospod poročevalec, samostojna občina. Takrat, leta 1850., so jo takorekoč prisilili, češ, «premajhna si, ne boš mogla sama izhajati», da se je združila z občino Vipavsko. Komaj se je to zgodilo, spoznali so Vrhpoljci, kako slabo je to zanje in so komaj čakali, da bi se zopet razdružili. Ko je prišlo leto 1855. in žnjim nove volitve, obrnili so se do visoke c. kr. deželne vlade, proseč za razdružitve ali — brez uspeha, kakor dandanes. Sedanji položaj, gospôda moja, nikakor ni na korist ne Vrhpoljcem, ne Vipavcem. Najboljši dokaz za to je, da so se Vipavci sami izrekli, da radi vidijo, če se podobčina Vrhpolje izloči iz občine Vipava, ker od nje nimajo čisto nobene koristi, ampak le večje troške in sitnosti. Kar se pa tiče podobčine Vrhpoljske, lahko rečem, da bi bila ona, ako bi postala samostojna občina, zmožna, zvrševati svoj delokrog tako dobro, kakor vsaka druga v deželi. Vsaj vendar že sedaj opravlja ves občinski posel, vodi občinske račune, ima svojega duhovna, svojega organista, dalje svoje gozde in pašnike, s kratka vse, kar je treba, jedino šole jej še manjka, katero bode pa tudi kmalu dobila. V kratkem se bo obrnila do visokega deželnega zbora s prošnjo za podporo v osnovanje šole.

Častiti gospod poročevalec je s tehtnimi razlogi utemeljeval potrebo razdružitve občine Vipavske, vendar mi bodi dovoljeno, da dostavim še nekaj besed. Vrhpoljci morajo svoje otroke v Vipavo v šolo pošiljati. Znano pa je častitim gospodom poslancem, kakšne so pri nas na Vipavskem vremenske razmere. Kraška burja prouzročuje, da otroci v zimskem času večkrat po 14 dni ne morejo v šolo, ker napravlja take zamete, da jih otrokom ni mogoče prekoračiti. Pa to še ni najhujše, temveč oddaljenost od šole ima

še neko veliko bolj kvarno posledico, katera je iz npravnega stališča vsega obžalovanja vredna. Otroci se namreč na poti v šolo silno pohujšajo. Učitelj in duhoven tožita, da je povsodi po cesti viditi tiste grde pisarije in reči, katerih tu nočem imenovati. To je posledica pohajkovanja in to pride na vest tistim, ki zadržujejo, da se toliko potrebna in zaželjena razdružitve občine Vipavske ne zvrši. Druge občine so prosile za izločitev in so jo tudi dosegle, n. pr. Orle so se izločile iz občine Dobrunjske, Vrhpoljci pa prosijo in prosijo, a vse zastoj. Jaz mislim, da smo vendar vsi pod eno postavo in ne vem, zakaj bi se ravno glede Vipavske občine postopalo drugače. Nikdo se razdružitvi ne protivi, Vipavci so zadovoljni, ne vem torej, zakaj se vlada upira. Vsaj je mnogo občin, ki so samostojne in vendar veliko manjše, nego bi bili te občini. Prosil bi torej slavno c. kr. deželno vladu, naj stvar še enkrat in bolj premisli in potem se nadejam, da se bode ustreglo tej želji in da bode prečastiti gospod dvorni svetnik priporočal to stvar v ugodno rešitev. Utemeljenega razloga proti razdružitvi ni; če se je neče dovoliti, potem seveda ni nič. Zato pa prosim, naj bi visoka c. kr. deželna vlada še enkrat uvaževala, temeljito uvaževala vse razmere in če toliko časa ni hotela ustreči naši želji, naj ji pa vendar ustreže sedaj. Vrhpoljci od Vipave nimajo ničesar nego šolo, pa ta jim ne koristi, kajti če morajo otroci po pet četrt ure in še dalje hoditi v šolo, jim je to le na kvar, učijo se pohajkovanja in grdih, sramotnih reči.

Se enkrat torej najtopleje priporočam visoki vladi, naj natanko premisli in preišče vse razmere in privoli v razdružitve občine Vipavske. (Odobranje na levi. — Beifall links.)

Deželni glavar:

Gospod poslanec Hribar se je oglašil k besedi.

Poslanec Hribar:

Visoka zbornica! Priznavati moram, da nisem poseben prijatelj malim upravnim telesom, temveč da so mi ljubša velika upravnna telesa. Zaradi tega sem večkrat že premišljeval, ali bi ne bilo dobro, ako bi se nekatere male občine združile v večje. Vendar pa si poleg tega ne morem zatajevati, da imamo v deželi večja samoupravna telesa, ki so tako nespretno sestavljena, da je skorej neobhodno potrebno, da se razstavijo. Gospôda moja! Ni dolgo, odkar se je nekaterim takim prošnjam ustreglo. Opozarjam le na izločitev sedanje občine Orle, ki se je nekđaj na tako čuden način priklopila bila občini Dobrunjski. Vasi Orle se je dovolila izločitev iz občine Dobrunjske. Sedaj pa prihaja pred nas druga vas, ki želi, da bi se izločila iz občine, s katero je združena, in postala samostojna občina. V tem slučaju pač rečem, da mi razmere niso toliko znane, da bi si bil mogel napraviti samostalno sodbo; ali utemeljevanje častitega gospoda poročevalca in ravno kar slišani govor častitega tovariša gospoda Lavrenčiča, ki je kot poslanec okraja Vipavskega gotovo dobro poučen o tamošnjih razmerah, prepričale so tudi mene, da bi dobro bilo, ako se vas Vrh-

polje izloči iz občine Vipavske in spremeni v samostojno občino. Vendar pa, gospôda moja, če bi imel še tako zgovornost in če bi s še tako prepričevalnimi razlogi priporočal visoki vladi predležečo prošnjo v ugodno rešitev — po decidovani izjavi prečastitega gospoda voditelja slavne c. kr. deželne vlade — vem, da bi vse to ne izdalo ničesar, kajti kakor hitro se gospod voditelj deželne vlade postavi na stališče: «Obnavnavajte in sklepajte, kakor in koliko hočete, jaz načrta ne bodem predložil v Najvišje potrjenje», je to «causa finita».

Gospôda moja! Jaz ne bi govoril, ako bi ne bil čul iz ust prečastitega gospoda načelnika deželne vlade nekaterih argumentov, ki so me naravnost presenetili. Ne bodem se na dolgo in široko spuščal v odgovor na posameznosti teh argumentov, vendar pa naj mi bode — kar se tiče prvega — dovoljeno izreči, da je, kolikor jaz poznam upravo naših kmetskih, dasi večinoma malih občin, za uboge občinarje dobro preskrbljeno, da je tudi vas Vrhpoljska v stanu in da ima voljo, tako skrbeti za svoje uboge občinarje, kakor predpisuje zakon. Ne bodem o tej stvari obširneje razpravljaj; temveč prestopam takoj k drugemu argumentu gospoda voditelja deželne vlade. On je dejal, da je tudi zaradi tega želeli, da vas Vrhpolje ne postane samostojna občina, temveč da ostane združena z Vipavsko, in da je sploh v interesu uprave, da se ne napravljajo mala samoupravna telesa iz velikih, ker preneseni delokrog daje silno veliko posla, katerega male občine ne morejo dobro opravljati. Kolikor je meni znano, zvrševale so dosedaj naše občine — velike in male — posel svojega lastnega in prenesenega delokroga dobro. Semtertja so se pač pojavile nekakšne težave, to pa večinoma pri prenesenem delokrogu, ker politična oblastva naprtujejo občinam preveč dela, katera bi prav lahko sama zvrševala. Ako so se pa tudi pri lastnem delokrogu tu in tam zgodile kake nerednosti, temu večinoma niso bile krive občine, temveč pojavljale so se vsled tega, ker pri političnih oblastvih v naši deželi službujejo uradniki, ki niso zmožni slovenskega jezika (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Čujte!») in ki nadlegujejo naše občine z nemškimi pripisi in jim na srca polagajo, naj se poslužujejo takozvanega «notranjega uradnega jezika» tudi v svojem poslovanju. Dovoljujem si, opozarjati na to prečastitega gospoda voditelja c. kr. deželne vlade. On je še malo časa v naši deželi, ali čul sem pripovedovati, da ima dokaj energije in da je dokazal to v nekaterih uradnih činih. Ako je to resnično, mislim, da bode dokazal to svojo energijo tudi nasproti onim političnim uradnikom v naši deželi, ki nemški dopisujejo občinam in jim s tem po nepotrebnem napravljajo mnogo dela in morebiti zadržujejo točno poslovanje teh občin. (Klici na levi: — Rufe links: «Dobro, dobro!»)

Kot tretji argument navedel je prečastiti gospod voditelj deželne vlade tudi to, da bi bilo, v naši deželi male občine delati, tembolj nevarno, ker bi bilo potem pri nas še več volitvenih bojev, nego jih je sedaj, češ, da se pri volilnih bojih pojavljajo različne stranke, katere ne gledajo toliko na zmožnost svojih kandidatov za občinsko upravo, temveč bolj na njih politično pre-

pričanje. Kar se tiče različnih strank, katere se pojavljajo pri volitvah, dovoljujem si opozoriti prečastitega gospoda voditelja c. kr. deželne vlade, da je ni dežele v Avstriji, kjer bi se pri občinskih volitvah ne pojavljale razne stranke, in jaz trdim, da bi bilo žalostno, ako bi strankarstva pri teh volitvah ne bilo, ker sicer bi občinska uprava nekontrolirano gospodarila in bi se lahko dogajale nerednosti. Čim več je strank, temboljše zagotovilo je, da se bode občinska uprava vršila pravilno. Če se pri nas pravi, da se pri volitvah bolj gleda na politično prepričanje, ko na osebno zmožnost, mislim, da se stvar ne sme tako smatrati, kajti vsaka stranka ima prav, ako misli, da ima zmožnih mož in mora torej dolžnost imeti, da se za njihovo izvolitev bori. Morebiti bi pa bil prezrl tudi ta argument in sploh ne bi bil izpregovoril, ako prečastiti gospod voditelj c. kr. vlade ne bi bil tako jasno — takorekoč s prstom — pokazal na mestno občino ljubljansko, češ, to je tista občina, kjer imate pri občinski upravi možé, pri katerih se je gledalo le na politično prepričanje, ne pa na to, ali so sposobni za občinsko upravo ali ne. Ne vem, ali sem prečastitega gospoda voditelja c. kr. deželne vlade popolnoma prav umel, ali vsaj indirektno bi se moglo iz njegovih besed brati očitjanje nasproti občinski upravi mesta ljubljanskega, da je nesposobna in proti takemu očitjanju moram kar najodločneje protestovati. (Živahno odobravanje v središču — Lebhafter Beifall im Centrum.)

Častiti gospod voditelj c. kr. deželne vlade je še premalo časa v deželi, da bi se bil dobro poučil o tem, kaj je sedanja občinska uprava storila za mesto ljubljansko. Gospoda ni bilo tukaj, ko je národna stranka prevzela občinsko upravo in on ne vé, kakšna je bila Ljubljana takrat in kake naprave so se zvršile od tistega časa. Ako bi se bil preje poučiti dal o vsem tem, gotovo bi ne bil nikdar na vsklik tovariša gospoda dra. Tavčarja, kje da so tiste občine, kjer se pri volitvah bolj gleda na politično strankarstvo, ko na osebno zmožnost, odgovoril: «Ni treba daleč segati, pred saboj imate Ljubljano,» kajti dati bi bil moral občinski upravi mesta ljubljanskega jednako pričalo, kakor ga jej je dal prednik njegov večkrat z mesta, na katerem on sedi, namreč, da dobro in vestno skrbi za interes glavnega mesta ljubljanskega. Občinska uprava ljubljanska ni strankarska skupščina, temveč zastop, ki si je svest svoje naloge in jo dobro in vestno izpolnjuje. Zaradi tega obžalujem, da se je čulo iz ust prečastitega gospoda voditelja c. kr. deželne vlade tako očitjanje, obžalujem, da se je poslužil tacega argumenta; v bodoče pa želim, da bi bolj blagohotno sodil o naših občinskih razmerah, kakor je to danes pokazal s svojim govorom. (Živahno odobravanje v središču — Lebhafter Beifall im Centrum.)

Deželni glavar:

Gospod c. kr. dvorni svétnik baron Hein ima besedo.

R. k. Hofrath Baron Hein:

Ich möchte zunächst auf einen Theil der Ausführungen des Herrn Abgeordneten Laurenčič bezüglich der Trennung der Gemeinde Wippach erwidern, daß die Schulverhält-

nisse durch die Trennung dieser Gemeinde als solche keine Aenderung erleiden, vielmehr bleiben diese ganz dieselben. Ist bezüglich der Schulverhältnisse eine Abhilfe nothwendig, so läßt sie sich ebenfogut beim Zusammenbleiben der Gemeinden erzielen. Ist sie nothwendig, so mögen die Herren überzeugt sein, daß bei der Landes Schulbehörde Abhilfe gefunden werden wird, wenn sie angestrebt wird. Wenn wir auf diese Ideen eingiengen, müssen wir dahin kommen, daß wir ebensoviele Gemeinden als Schulen hätten.

Was die Ausführungen des unmittelbaren Herrn Vorredners anbelangt, so möchte ich mit Befriedigung constatiren, daß er der Anschauung ist, daß große Verwaltungsgemeinden zweckmäßiger sind, ich constatire dies aus seinen Worten, da er ja sagte, daß er selbst über die Frage nachgedacht habe, ob es nicht zweckmäßig wäre, gewisse Gemeinden zu größeren Verwaltungskörpern zu vereinigen.

Bezüglich jener Bemerkung, die sich auf die Armenversorgung bezieht, glaube ich mit kurzen Worten nur darauf hinweisen zu können, daß, wenn die Armenversorgung in Krain befriedigende Resultate zeigt, dies vielleicht zum großen Theile darin seinen Grund hat, daß in Krain heute noch ziemlich große Verwaltungsgemeinden existiren, und wir giengen nur einer Verschlechterung entgegen, wenn wir kleinere Gemeinden schaffen wollten.

Bezüglich jenes Vorwurfs, den mir der geehrte Herr Vorredner gemacht hat, daß ich auf die Landeshauptstadt Laibach in einer der Vertretung derselben nahetretenden Weise hingewiesen hätte, muß ich bemerken, daß meine Worte in dieser Beziehung nicht richtig aufgefaßt wurden. Ich habe nur auf den Einwurf eines der Herren Abgeordneten, der die Frage an mich gerichtet hatte, wo denn im Lande bei Gemeindevahlen auf die politische Gesinnung Rücksicht genommen werde, erwidert: wir brauchen nicht weit zu gehen, wir haben es hier in Laibach. Mit diesen Worten lag es mir jedoch ferne, betonen oder constatiren zu wollen, daß infolge dieser Rücksichtnahme auf die politische Gesinnung in der Stadtgemeinde Laibach der Gemeinderath in einer Weise zusammengesetzt sei, daß er seiner Aufgabe nicht gewachsen wäre: das habe ich nicht behauptet und wollte ich nicht behaupten und müßte gegen eine solche Interpretation meiner Worte Verwahrung einlegen. Ich constatire nochmals: ich hätte der Stadtgemeinde Laibach gar nicht erwähnt, wenn ich nicht durch einen Zwischenruf provocirt worden wäre, ein Beispiel zu nennen von einem Orte, wo eben der politischen Gesinnung in erster Linie Rechnung getragen wird (Poslanec Hribar: — Abgeordneter Hribar: «Nicht in erster Linie!»), und daß man Beispiele entnimmt, wo man sie am nächsten findet, werden es die Herren begreiflich finden. Ich wiederhole daher, daß ich constatiren wollte, daß wir solche Gemeinden haben, wo die politische Gesinnung bei den Wahlen eine Rolle spielt, ein weiteres wollte ich nicht sagen (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Potem je pa dobro!»), damit glaube ich, meine Ausführungen schließen zu können.

Deželni glavar:

Želi se kdo besede?

Gospod poslanec Klun ima besedo.

Poslanec Klun:

Visoki zbor! Dva razloga me napotujeta, da spregovorim tudi jaz nekoliko besed. Tudi jaz priznavam, da so večje občine zmožnejše, opravljati svoj obilni posel nego manjše, in vem, da je bil to glavni razlog, s katerim se je podpiral predlog glede skladanja malih občin v velike občine; ali nasprotno je bilo ravno preskrbljevanje revežev glavni vzrok, da se je temu predlogu toliko nasprotovalo. Častiti gospod voditelj c. kr. deželne vlade je sicer rekel, da je morebiti zaradi tega pri nas dobro skrbljeno za reveže, ker imamo velike občine. Ravno nasprotno, gospôda moja! Mi imamo tako male občine, kakor jih nimajo skorej v nobeni drugi deželi; ali ravno te male občine imajo oskrbljevanje ubožcev dobro urejeno, kajti vsaka podobčina skrbi večjidel sama za svoje ubožce in iz skupne občine se skorej nič za nje ne plačuje. To je vzrok, da so se nekatere občine protivile skladanju z drugimi, ker bi bile sicer morale prevzeti sklad za uboge cele velike občine. Razlog, da naj se skrbi za ubožce, je gotovo premisleka vreden, ne opravičuje pa, da bi se občine silile, naj ostanejo združene, če bi bila ločitev iz drugih važnih razlogov potrebna. Eden teh razlogov je pa različnost razmer kmetskih in trških ali meščanskih občin. Dasi-ravno se je takrat poudarjalo, da naj se snujejo velike občine, bilo je vendar načelo sprejeto, naj se snujejo velike občine tako, da ne bodo kmetske občine združene s trškimi ali z mestnimi občinami. To pa imamo na Vipavskem. Z trgov Vipavskim je združena vas Vrhpoljska, in torej bi ne nasprotovalo zakonu in načelu velikih občin, ako bi se Vrhpoljci, ki so kmetovalci, ločili od tržanov Vipavskih. Zato pričakujem, da slavna c. kr. deželna vlada ne bode strogo ostala na stališči, katero se je danes tukaj izražalo, temveč, da bode vendar začela premišljevat, ali ne bi pri vsej skrbi za velike občine vendar treba bilo ločiti kmetske občine od trških.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, ima gospod poročevalec končno besedo.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Priznati moram, da se danes nikakor nisem nádejal, da bode od vladne strani začuli tak odgovor na predležeči načrt zakona, ker sem mislil, da se bode stvar bolje preudarila, kakor se je zgodilo. Ministerstvo se drži tega, kar vlada nasvetuje, to nam je znano. Ali če pogledamo, kako se stvar rešuje, vidimo, da ministerstvo ni imelo vselej tistih nazorov gledé razdružitve občine Vipavske. Ko se je dné 21. aprila 1877. l. sklenil načrt zakona o izločitvi podobčine Vrhpoljske iz Vipavske občine, odgovorila je vlada z dopisom z dné 25. septembra 1877, št. 2256, da se razdružitve občine Vipavske ne more dovoliti, ker bi bilo to v nasprotju z deželnim zakonom z dne 2. januarja 1869. Drugega vzroka tukaj ni navedenega. Ko se je potem dné 19. oktobra 1883 sklenil jednaki

zakon, reklo se je pa, da se razmere od leta 1877. niso predrugačile. Takrat je stalo ministerstvo na tistem stališči, kakor leta 1877. Nečem tega navajati, in tudi ni treba navajati, zakaj so se sedaj drugi razlogi navedli, najbrž zaradi tega, ker so se morali drugi iskati, dobiti se jih pa ni moglo, kajti zakon z dné 2. januarja je ob veljavo. Navedel se je torej le tisti splošni vzrok, katerega imajo tisti, ki nečejo, da bi se ustreglo željam nekaterih občin, in ta je izražen v teh besedah: «Dafs weder öffentliche Rücksichten noch partielle Interessen die durch den erwähnten Gesegentwurf beabsichtigte Gemeindefheilung erheischen.»

Onim gospodom, ki so že dalje časa člani visokega deželnega zbora, je znano, zakaj je tako poročala vlada in zakaj smo dobili tak odgovor. Da bi pa sedanji zastopnik vlade bil ravno tistih mislij, kakor njegov prednik, to se mi je čudno zdelo. Navajal je, da se je v nekaterih drugih deželah tudi tako godilo, da so se občine razdruževale, da pa to sedaj obžalujejo. Ne vem, ali na Koroškem in Štajerskem to obžalujejo; to pa dobro vem in lahko konstatiram, da v koroškem in štajarskem deželnem zboru v vsakem zasedanji pridejo take stvari na vrsto in da razdeljujejo občine tudi večkrat tako, da posamna občina obsega le eno katastersko občino. V drugih deželah nima slavna vlada, oziroma visoko ministerstvo nobenih uzrokov proti razdružitvam in ker so nazadnje v vsaki deželi razmere blizu take, kakor na Kranjskem, ne vidim, zakaj se pri nas vlada brani, ustreči željam posameznih občin in zakaj že takoj spočetka izreka gospod zastopnik c. kr. deželne vlade, da ne bi mogel načrta zakona predložiti visokemu ministerstvu za nasvetom, naj ga predloži v Najvišje potrjenje. (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Bagatellisirung des Landtages!»)

Gospôda moja! Poslušajte Vipavce in Vrhpoljce. Usojal si bodem z dovoljenjem častitega gospoda glavarja, prečitati Vam le nekoliko stavkov iz prošnje Vrhpoljcev, da bode videli, kako radi se imajo Vrhpoljci in Vipavci: (bere: — liest:)

«Prekoračivši zopet na prvi predmet te preponižne vloge naj nam bode dovoljeno poudarjati, da združitev Vrhpoljske davkarske občine z občino Vipavsko je bil čin, katerega vedno in vedno obžalujejo Vrhpoljci istotako kakor Vipavci sami. Izjaviti moramo odkritosrčno, da mi Vrhpoljci ne maramo za Vipavce, a Vipavci ne za nas; i to ne iz navadno nahajajočega se antagonizma, temveč uzroki, zarad katerih želimo od nekdanj razdružitve, so popolno opravičeni ter izvirajo iz različnosti naših interesov.»

Interesi so pa gotovo različni in največja napaka, katero je spravil kranjski deželni zbor v občinsko upravo, je ta, da je mislil združiti kmetske občine in trške ali mestne občine in da je mogel misliti, da bodo kmetske občine združene z mestnimi in trškimi občinami uspešno delovale. Jaz sem vedno zastopal to misel in lahko danes konstatujem, da je tudi oni gospod, ki je imel v deželnem odboru poročanje o teh stvareh, pozneje pritrdil, da je ta misel popolnoma prava. Trgi in mesta se ne morejo združiti s kmetskimi občinami, ker so interesi različni. Akoravno se lahko trdi, da ima tu in tam kak meščan ali tržčan nekoliko polja,

ga s tem še niste naredili za kmeta. On vedno ostane tržčan, oziroma meščan, in ima druge interese nego kmet in to je ravno pri občini Vipavski zlasti poudarjati. O tem je gospod dvorni svétnik premalo poučen. To ni res, da imate davčni občini Sanaborska in Vrhpoljska tiste interese kakor Vipavski trg. Nasprotno, interesi so jako različni. V Vipavskem trgu je mnogo ljudi, ki se pečajo s trgovstvom, z obrtnijo ali katerih zaslužek je gostilna i. t. d., med tem ko se Vrhpoljci in Sanaborci pečajo le s trtorejo in poljedelstvom. Interesi so torej popolnoma različni. To je sprevidel visoki deželni zbor pri več prilikah, ko se je obravnavalo o zakonu z dné 2. januarja 1869. l., in ravno to je bilo uzrok, da se ta zakon ni mogel izvesti, zaradi tega bi prosil in se obračal do zastopstva c. kr. deželne vlade, da bi morda vender nekoliko premenila svoje mnenje o tej občini in skrbela za to, da predležeči načrt zakona dobi Najvišje potrjenje, ker so interesi Vrhpoljcev in Sanaborcev res popolnoma drugačni, nego interesi trga Vipavskega in ker se ne more misliti na uspešno delovanje. V občinskem zastopu prevladuje lokalni patrijotizem, kar je popolnoma narodno, kajti Vipavski trg ima več zastopnikov nego Vrhpoljska podobčina in ti vedno prevladujejo. Prav za prav je pa stvar tako urejena, da imate podobčini Vipavska in Vrhpoljska vsaka zase popolnoma svojo upravo in le za splošne upravne troške občine Vipavske morajo dodajati Vrhpoljci na leto 200 do 300 gld., od katerih pa nimajo ne vinarja dobička. (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Pa se vender ne bo sankcioniral zakon!»)

Kar se tiče prepira, ali so boljše večje ali male občine, o tem se je že mnogo govorilo, ali prav za prav bi smel reči, da imata oba dela prav. Mala občina, ki je dobro upravljena, izvrstno deluje, nasprotno pa velika občina slabo deluje, če je slabo upravljena. Jaz bi lahko iz svoje skušnje navedel veliko takih slučajev, da male občine ves svoj posel same opravljajo in ničesar ne potrebujejo od okrajnih glavarstev, med tem ko poznam jako velike občine, ki ne delujejo tako, kakor bi se moglo zahtevati. Ta argument torej ni na pravem mestu, in ker so v občini Vipavski razni interesi zastopani, mislim, da se mora vsak objektivno misleči človek na nje ozirati. (Klici na levi: — Rufe links: «Dobro, dobro!»)

Kar se tiče trditve, da velike občine lažje oskrbujejo svoje ubožce, nego male občine, je to mogoče, pa še le tedaj, kadar bode pravi duh prišel v občine, da si bodo postale sveste, da se mora skrbeti za reveže.

Tega duha še ni povsod na Kranjskem, kajti dokler je navada, da ubožci hodijo od hiše do hiše, in vasi same skrbje za svoje uboge občinarje, je to gotovo boljše nego če občina reče: jaz bodem zanje skrbela. (Pritrjevanje na levi — Zustimmung links.)

Ta argument bi bil le pravi, ako bi vsaka občina imela velik ubožen zaklad.

Nekatere občine ga imajo, druge pa ne morejo drugače skrbeti za ubožce, nego z davčno priklado. Tako n. pr. si je Vrhniska občina, ki je precej velika in ima trške in kmetske občinarje, naložila 15% priklado na direktni davek samo za oskrbovanje ubožcev. (Poslanec Lenarčič: — Abgeordneter Lenarčič: «Res je!»)

Pravi argument častitega gospoda dvornega svétnika pa je ta, da se oskrbovanje ubožcev toliko časa ne bode dalo dosti predrugačiti, dokler se ne bode pre naredil domovinski zakon. Sprememba domovinskega zakona je res potrebna, potem se bode marsikaj na boljše obrnilo. Po sedanjem domovinskem zakonu se mnogokrat zgodi, da kak revež, ki je vse svoje življenje bival v tujem kraju, tam oboli in če ga ne morejo domu poslati, potem ga spravijo ne v bôlnico, ampak v kako privatno hiralnico in potem pa narastejo taki troški, da jih mala občina res ne more tako lahko zmagati kakor velika.

V takih slučajih pa priskoči dežela na pomoč, ali ti slučajji so le jako redki, in odkar imamo novi zakon o oskrbovanji ubožcev, bilo jih je k večjem kakih 10.

Da imajo občine ne le v samostojnem, ampak tudi v izročnem področji veliko opravil, je res. To pa mora biti takó.

Država sklepa zakone, dežela tudi in z vsakim zakonom se občinam nekaj naloži, ne da bi se mislilo na to, ali bodo občine mogle vse to zmagati ali ne. Zaradi tega seveda male občine morda ne zvršujejo vsega tako, kakor bi bilo treba in se morajo posluževati učiteljev in duhovnikov ali pa prositi pri uradih, da jim nekoliko pomagajo. Ali tudi ta argument čez nekoliko let ne bo več veljal. Ljudsko šolstvo se razvija, vsako leto se ustanavljajo nove šole, razširjajo se že obstoječe, in kakor se razvija šolstvo, v isti meri se množi število onih otrok, ki obiskujejo šolo in se množi inteligenca med kmetskim prebivalstvom in jaz mislim, da se bode kmalu lahko trdilo, kakor se to od Vrhpoljcev danes že lahko reče, da v zapisnikih občinskih sej ne bo videti križcev pri podpisih. Če Vrhpoljci take prošnje sami sestavljajo, more se pač trditi, da imajo zadosti inteligence, da razumejo zakone, s katerimi imajo opraviti.

Kar se tiče nadaljnega ugovora gospoda vladnega zastopnika, je pač res, da se na deželi pri občinskih volitvah včasih malo praskajo; ali pomisliti je treba, da takega slučajja vender ni, da bi prevagali politični oziri. Politika pri kmetskih občinah pač nima dosti opraviti (Poslanec Hribar: — Abgeordneter Hribar: «Vsaj na Vipavskem nič!»), tu gre k večjem za kake malenkostne osebe prepire.

Podobčina Vrhpoljska se res trdno drži svojega sklepa. Vipavci in Vrhpoljci se ne marajo, ne da bi se sovražili, ampak zaradi različnosti interesov, kar je jako drastično izraženo v vlogi, katero so podpisali Vrhpoljci in Vipavci. (Veselost na levi. — Heiterkeit links.)

Če sedaj ta zakon ne bo potrjen, bo prošnja zopet prišla in morda v prihodnjem zasedanji že in pozneje se bomo zopet imeli baviti z enakimi prošnjami.

Dalje se je reklo: Ako se napravi več občin, bo več troškov.

Navajal sem že in prošnja trdi, da troški ne bodo večji, temveč da bodo Vrhpoljci celo manj troškov imeli, ker bode odpadlo tistih 200 do 300 gld., katere sedaj skladajo za splošne upravne troške občine Vipavske. Teh 200 do 300 gld. pa Vipavcem prav nič ne koristijo, ker imajo ravno gledé na to, da so združeni z Vrhpoljci, nekoliko več opravil. Troški se torej ne bodo povikšali.

Na druge stvari so odgovarjali že drugi gospodje predgovorniki in torej mi ne preostaja drugega, nego da se končno obračam do slavne vlade z željo, da bi, ko se bode o tehtnosti navedenih razlogov preverila, vendar le prišla do tega, da bi tudi ta zakon, kakor onega gledé izločitve sedanje občine Orle iz Dobrunjske občine, predložila visokemu ministerstvu s priporočilom, da bi ga predložila v Najvišje potrjenje.

Predlagam, da se preide v nadrobno razpravo o načrtu zakona. (Živahno odobravanje v središči in na levi. — Lebhafter Beifall im Centrum und links.)

Deželni glavar:

Gospod poročevalec predlaga, da visoka zbornica prestopi v nadrobno razpravo o načrtu zakona.

Prosim gospode poslance, ki se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prosim gospoda poročevalca, da prečita § 1.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Predno bodem prečital § 1., imam nekatere tiskovne pomote popraviti, in sicer se mora v tem paragrafu glasiti beseda «Sanabor» v slovenskem in nemškem tekstu pravilno «Sanabor»; in v slovenskem tekstu v tretji vrsti beseda «županiji» pravilno «županiji».

§ 1 se glasi: (bere §§ 1. in 2., potem uvod in naslov načrta zakona iz priloge 42., ki obveljajo brez debate; — liest §§ 1 und 2, dann Titel und Eingang des Gesetzentwurfes aus der Beilage 42, welche ohne Debatte angenommen werden.)

Predlagam, da se načrt zakona sprejme takoj tudi v tretjem branji.

Deželni glavar:

Gospod poročevalec predlaga glasovanje v celoti.

Prosim torej gospode, ki pritrdé ravnokar v drugem branji sprejetemu načrtu zakona tudi v celoti, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Gospod poslanec dr. Tavčar se je oglasil k besedi.

Poslanec dr. Tavčar:

Predlagam konec seje.

Deželni glavar:

Z ozirom na pozno uro in na to, da se ima vršiti še tajna seja, bodemo sklenili.

Naznanjam, da pridejo na dnevni red prihodnje seje ostale točke današnjega dnevega reda, razen tega pa še sledeče točke:

(Dnevni red, glej prihodnjo sejo. — Tagesordnung, siehe nächste Sitzung.)

Prihodnja seja bode v torek dné 2. maja ob deseti uri dopoldne.

Upravni in finančni odsek zborujeta takoj po tajni seji.

Upravni odsek ima še sejo v pondeljek ob 3. uri popoldne, ravno tako tudi odsek za letno poročilo.

Sedaj bode še kratka tajna seja.

Sklepam javno sejo in prosim gospode poslušalce, da odidejo.

Konec seje ob 2. uri popoldne. — Schluss der Sitzung um 2 Uhr nachmittags.

